پُہل پُہلیکھے

(شعری مجموعہ)

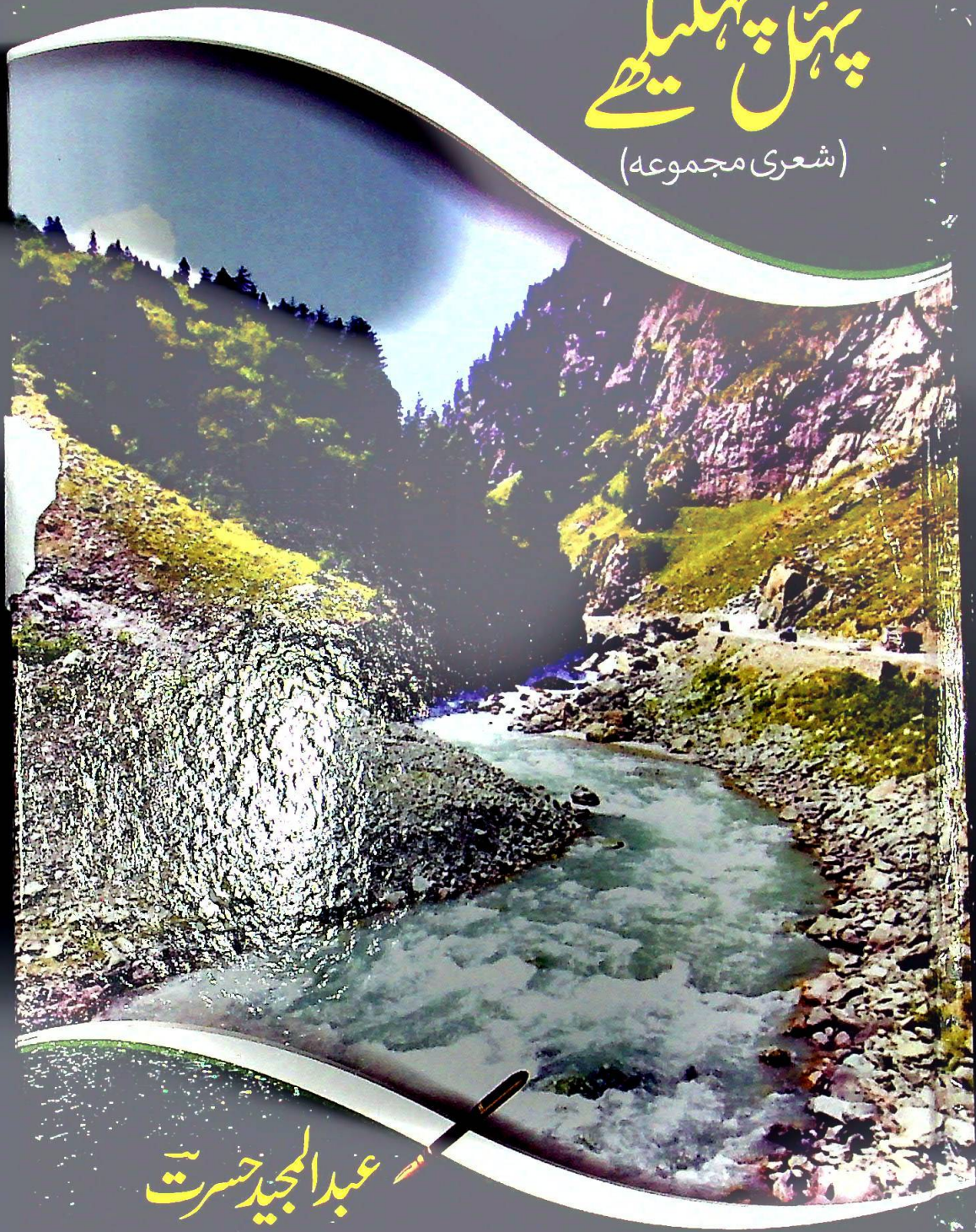

عبدالمجید حسرتؔ

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

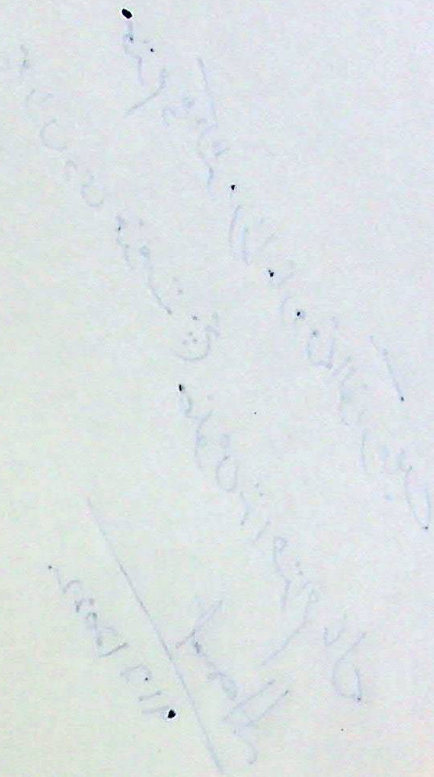

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

پُہل پہلیکھے

(شعری مجموعہ)

عبدالمجید حسرتؔ

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

© جُملہ حقوق بحقِ مصنف محفوظ ہین

کتاب دا ناں : پُہل پُہلیکھے
نوعیّت : شعری مجموعہ (پہاڑی)
لکھاری : عبدالمجید حسرت
تعداد صفحات : ۱۸۴
سنِ اشاعت : ۲۰۲۱ء
کمپیوٹر کمپوزنگ : عبدالمجید حسرت
ترتیب وتزیین : عبدالمنان گورسی (توحید کمپوٹرس) سری نگر
gorsi7373@gmail.com / 7006623882
تصحیح : عبدالطیف بجران
تعداد : ۵۰۰
مُل : عام ایڈیشن ۳۰۰ روپے/ لائبریری ایڈیشن ۵۰۰ روپے
چھاپہ خانہ:

لکھاری دیاں دیگر تصانیف:

- ❁:.....رہت نمانی (شعری مجموعہ گوجری)
- ❁:.....پرچول (پہاڑی تحقیق وتنقید)
- ❁:.....قندیلِ راہ (اردو)
- ❁:.....سوچ سوچجی (گوجری تحقیق وتنقید)
- ❁:.....چھٹو ٹارے (پہاڑی شاعری بچیاں واسطے)

لکھاری دا پتہ:
موضع سُرفراؤ تحصیل گُنڈ ضلع گاندربل جموں وکشمیر

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

نانوناں

نِکّی پہین

نورالنساء دے ناں۔۔۔۔

جیہڑی جوانی دی پوہڑی تے قدم رکھدیاں ہی

خالقِ حقیقی کول گچھ پہچی۔۔۔۔۔۔

ہوراساں واسطے دردنشانی چھوڑ گئی۔۔۔۔۔۔

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

فہرست

❁ کجھ گلّاں	ڈاکٹر مرزا فاروق انوار	5
❁ پہل پہلیکھے بارے دو گلاں	محمد ایوب میر (نعیم کرناہی)	8
❁ اپنّیاں گلّاں	عبدالمجید حسرت	14

❁ ❁

❁ حمدِ باری تعالیٰ	17
❁ نعتِ نبوی صلی اللہ علیہ وسلم	23
❁ نذرانۂ عقیدت	36
❁ غزلاں	43
❁ نظماں	111
❁ سی حرفیاں	161
❁ باراں ماہ	170
❁ گیتاں	175
❁ قطعات	183

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

کجھ گلاں

کشمیر دی خوبصورت وادی دے چڑھدے پاسے۔سونہ مرگ دیاں خوبصورت نکیاں، ماہلاں تہ اسمان کو چھوندے تُنگاں، بیاڑاں تہ دیاراں نال لدے پھدے نکیاں ماہلاں دے کلاسرے بسے سرفراوٗ گراں سرسبز تہ شادماں بستی دے اندر اِک گمنام مگر پُر گو شاعر مولوی عبدالخالق ہوراں دے کنبہ اِک بچّے جنم کنہدا۔

مولوی عبدالخاق ہوراں دے زیرِ سایہ اُس اکھ کھولی تہ اُنہاں دی عنایت تہ لبریز شعراں دی گنگناہٹ بچ زندگی دی سیڑھی چڑھدیاں چڑھدیاں اوہ بچّہ جوانی دی حداں بچ داخل ہویا ہور دکھدیاں دکھدیاں اُسدے اپنے ہوٹھاں تھیں شعر گوئی دا امرت چون لگا۔اج تھیں قریبا دو دہاکے پہلاں اس نوجوان دا رابطہ پہاڑی سیکشن نال ہویا ہور ایہہ رابطہ ہک مضبوط رشتے بچ بدل گیا۔

ایہہ نوجوان عبدالمجید حسرتؔ دے ناں نال نال شعرو ادب دی دنیاں بچ متعارف ہویا۔سیکشن نال رابطہ جُڑنے نال ہی اُس دا ادبی تہ شعری سفر اپنی اگلی

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

منزل داہر تیزی نال نہ صرف جاری رہیا سگوں اس دے اندر بہتری ہور پختگی دا دن دگنارات چگنا باہدا ہوندا گیا۔

جتھے حسرت شاعراں تہ ادیباں دے حلقیاں بچ جانیاں پہچانیاں جُلن لگا، اُتھی اوہ اپنے منصب نال اسی قدر جُڑیا ہویا ہے ہور درس وتدریس دے حوالے نال بھی ہک لائق فائق استاد ثابت ہویا۔

حسرت لکھے پڑھے دے نال نال ہک اچھے براڈکاسٹر دی صورت بچ سامنے آیا۔ گویا اس نوجوان سن اپنی ہمہ جہت پہلو شخصیت کو منوائے بچ کامیابی حاصل کیتی۔

اِس ویلے اوہ جوانی دی شِکھر دوپہر دے پلاں تھیں گزر رہیا ہے۔ تہ اِتھے مکو ایہہ شعر رہ رہ کے یاد رہیا ہے کی

ع بلندیوں پہ پہنچنا کوئے کمال نہیں
بلندیوں پہ ٹھہرنا کمال ہوتا ہے۔

اساں کو اُمید ہے کہ اوہ نہ صرف انہاں بلندیاں تے قائم رہسی بلکہ بفضلِ ربی عروج دے کئی ہور زینے طے کردا اگے بدھسی گا۔

زیرِ نظر مجموعہ ''پُہل پُہلیکھے'' ادب کو اس دی پہلی سوغات نیہہ بلکہ پر چول دے ناں نال پہاڑی شعروادب دے حوالے نال کجھ ناقدانہ تبصریاں تے مشتمل کتاب ادبی حلقیاں بچ قبولیت حاصل کر چکی ہے۔ اِس تھیں علاوہ بچیاں واسطے پہاڑی نظماں دا مجموعہ چنبھوٹہارے شائع ہو چکیا ہے۔

گوجری شاعری تہ نثر دے دو مجموعے تہ اُردو اُستاداں واسطے ہک کتاب

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

پہلاں ہی منظر عام اُتے آ گئے ہین۔ اُمید ہے کہ نواں شعری مجموعہ اس دی مزید شُہرت و تکریم دی وجہ بنسی۔ اسیں دُعاء کردے ہاں کہ حسرتؔ اسی طراں بے شمار میل پتھر نصب کردا گے بدھدا اجُلے ہور ترقّی دیاں منزلاں طے کرے۔

ڈاکٹر مرزا فاروق انوارؔ
چیف ایڈیٹر پہاڑی
جموں ۲۸/ اگست ۲۰۲۱ء

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

پہئل پہئلیکھے بارے دو گلاں

زندگی دا بغور مطالعہ کیتا جلے تے سمجھ ایندی ہے کہ زندگی بذاتِ خود پہئل پہئلیکھیاں دی ہک اہجی زنزیر ہے جس دی کڑیاں کو جیئاں انسان کھولنے دی کوشش کردا ہے تے انسان پہئل پہئلیکھیاں ہور فریباں دی تانی مزید اُلجھدی ہے تہ کہور بچ باھدا ہوندا جلدا ہے۔

زندگی دیاں پرتاں بالکل پیاز دے گنڈے دی مانند ہین جنہاں کو چھِلدیاں چھِلدیاں گھنڈا مُک جلدا ہے لیکن منزل لا حاصل رہندی ہے۔ زندگی دے مختلف اودار یا پڑاؤ ہک تھیں ہک خوبصورت پہئلیکھے کہن کے انسان دے سامنے آ کھلدے ہین۔ لیکن منزل کجھ ہی خوش بخت لوکاں دے نصیب ہوندی ہے جنہڑے زندگی دے سراغ کو پچ گیندے ہین، لیکن کئی قسم دے کھٹے مٹھے پہئلیکھے زندگی کو طویل تر کر چھوڑ دے ہین۔ بالآخر اس دا ساحل موت دی ہک ہلکی جنہی جنبش نال ممکن ہو جلدا ہے تہ انسان دے ساریاں پہئل پہئلیکھیاں دا خاتمہ ہو جلدا ہے۔

بہر حال ماہڑا موضوع پہئل لہئلیکھے ہی ہے۔ لیکن زندگی دے فلسفے ہور پہئل

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

پہلیکھے بارے بحث کرنی ماہڑے جیٔ ناچیز دے بس دی گل نیہہ ۔ دراصل پہل پہلیکھے ہک معتبر ادیب تہ شاعر دے شعری مجموعہ پہاڑی داخوبصورت عنوان ہے۔ ایہہ نامور شاعر اس دے دوست جناب عبدالمجید حسرتؔ جنہڑے شمالی کشمیر دے ضلع گاندربل دے مضافات دے رہنے والے ہین۔ قابلِ ذکر ہے جے حسرتؔ ہوریں اُس تہرتی دے فرزند ہین جس تے ولی اللہ حضرت بابا جی صاحب لاروئیؒ ہوراں دے قدم پئے ہین ہور تاوقتِ تحریر اس علاقے بچ کئی نامور ادیب تہ شاعر ادب دے باغیچے بچ نویں نویں رنگ دے پھل تڑپ رہے ہین۔ حسرتؔ صاحب بھی اِنہاں ہی ادیباں ہور شاعراں بچوں ہک نہایت ہی موزوں کلام ہور سخنوری دے علمبردار ہین۔ پیشے دے لحاظ نال اُستاد ہین ہور اُستادانہ صلاحیّت کو بروئے کا آندیاں ہویاں انہاں ہک درجن دے قریب کتاباں اُردو، پہاڑی تہ گوجری ادب دی چھول بچ بائیاں ہین۔ اُنہاں دی شاعری کو چواں پاسیاں تھیں داد ملی ہے۔ ہور پزیرائی حاصل ہوندی آئی ہے۔ اج انہاں دا ہک خوبصورت پہاڑی شعری مجموعہ زیرِ نظر ہے۔ اُمید کیتی جُل سکدی ہے کہ دوئیاں کتاباں دی طراں زیرِ بحث مجموعے کو بھی پسند کیتا جلسی، خوب داد ملسی تہ پہاڑی دے ادبی باغے بچ ہک گراں قدر اضافہ تہ بادھا ثابت ہوسی۔ شاعرِ موصوف فلسفے دی گل کو بھی اپنے منفرد شعری انداز بچ پیش کرنے دی خداداد صلاحیّت رکھدے ہین۔ ہور ہمعصر شعراء اندی اس ادبی کاوش کو سُرمہ بصیرت سمجھ کے اکھیاں تے ملدے ہین۔ موصوف پچھلے بہیاں سالاں تھیں پہاڑی شیرازے دیاں کھنڈریاں دیاں زلفاں سنوارنے دی کوشش بچ شامل ہین۔ انہاں دی اس کتاب بچ شامل شاعری دے حوالے نال کجھ حرف نامکمل لکھنے دی کوشش کرساں۔ ورنہ اندی شاعری کو ماہڑی

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

طرفوں کسے سند دی کہٹ ہی ضرورت ہے۔ جسطراں میں پہلے عرض کیتی ہے، حسرتؔ ہوراں کو شاعری بچ منفرد مقام حاصل ہے، بالخصوص غزل دی خوصورت عمارت دی تعمیر داچ بھی بدرجہ اُتم انہاں کول موجود ہے۔ بڑے خوبصورت پیرائے بچ اپنا مقصد بیان کرچھوڑ دے ہین ہور کسے دے کنوں کن خبر نیہہ ہوندی۔ زندگی دے کسے بھی پہلواُتے شعری چھاپ چھوڑن داچ حسرتؔ ہوراں کولوں کوئی سکھے۔ کسے بھی موضوع تے چند حرفاں بچ مچ کجھ آکھ چھوڑ دے ہین۔ زندگی دے پُہل پُہلیکھیاں تہ نا پائیداری بارے ہک جائی کجھ اس طراں آکھدے ہین۔

لگ گئی مرنے غماں دے زندگی　　اس پُہلیکھے بچ جوانی مُک گئی
دین والے دے حوالے ہو گئی　　زندگی حسرتؔ بے گانی مُک گئی

حسرتؔ ہوراں غزل دے علاوہ تقریباً ہر شعری صنف بچ طبع آزمائی کیتی ہے۔ جنہاں بچ حمد، نعت، سی حرفی، باراں مانہہ، روایتی نظماں تہ آزاد نظماں شامل ہین۔ لیکن غزل بچ انداز منفرد مقام ہے یا اسطرح آکھنا دُرست ہوسی جے ایہہ غزل ہی دے شاعر ہین۔ غزل دے ارتقائی دور بالخصوص پہاڑی غزل دے حوالے نال گل کراں یعنی اس دے بچپن تھیں جوانی دے سفر بچ اردو غزل ہی دی طرح پیار، محبت، ہجر، وصال، عشق وحسن، گُل بُلبل ہی موضوع رہے ہین، لیکن جدید پہاڑی شاعری اس دور بچوں باہر آکے نویں نہج، نویں پیغام دے کے غزل دی صنف کو دوام بخشیا۔ نویں غزل سُن زندگی دے تمام پہلواں کو اپنی لپیٹ بچ آندا ہے۔ غرض ہک شاعر جس جس زمانے بچ جو جو دِکھدا، محسوس کردار رہیا تہ اوہ ہی غزلیہ شاعری دے ذریعہ قارئین تکر پہچائے دے کوشش بچ رہیا۔ زندگی دے تمام اُتار چڑھاؤ، اونچ نیچ، کھٹے مٹھے دُکھ درد تہوکھے، پُہل

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

پُہلیکھے ،محنت مشقت ،ظلم وجبر،سیاسی سماجی، مذہبی ہور اِقتصادی پہلو بھی زیرِ بحث آرہے ہین، موجودہ دور دے تمام نشیب وفراز غزل دے زینت بن دے آرہے ہین۔

اِسی جدید روش کو اپنیندیاں ہویاں حسرت ہوراں اپنے دور دے اساتذہ دی پیروی کر کے اپنے آپ کو نویں زمانے دے تقاضیاں دے مطابق غزل دے ذریعے اپنے خیالات ،احساسات تہ جذبات کو اساں تکر پہچائے دی ہک کامیاب کوشش کیتی ہے۔اگے دکھو ہک ہور موضوع تے کجھ اس طراں لکھدے ہین:

سنگ ماہڑے ارمان توہڑے ہی کافی ہین
میں دنیاں دی سنگت لوڑی کے کھٹیا
اُس دے ظلم دا دریا آخر سُکسی بھی
ہک غریب دی ٹہاری روہڑی کے کھٹیا

غریبی ،امیری ہور ساہوکاری تہ مظلومی دا ذکر حسرت ہوراں کامیابی نال کیتا ہے۔حسرت کو بغور پڑھنے دے بعد پتہ چلتا ہے جے حسرت ہک خوبصور تخیل ہور اُچی پرواز دے شاعر ہین۔ہور کثیر رنگ شاعر ہین تہ اندی شاعری مختلف رنگاں دا مرکب ہے۔تہ اپنے لفظاں کو انہاں خوبصورت رنگاں بچ رنگ کے زندگی دی اصلیت کو قارئین تکر پہچایا ہے۔چھٹی چھاری دی دوٹوک گل نہایت آسان لفظاں بچ دوئیاں تکر پُہچیندے ہین۔

الغرض عبدالمجید حسرت پہاڑی غزل دے بالخصوص تہ پہاڑی شاعری دے بالعموم ہک کامیاب شاعر ہین۔اپنی شاعری دے ذریعے زندگی دی تہپ تہ چھاں کو کامیابی نال پیش کیتا ہے۔کجھ نمونے دِکھو.

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

جد سر چڑھ تدبیراں بولن فر آپے تقدیراں بولن
رستے بھی ہن تھر تھر کمن منزل تے شمشیراں بولن

دنیاں لاشاں تے سیاست کھیڈ دی
چارے پاسے ایہہ تماشے گر ڈٹھے

.....

کئی وار میں ڈٹھا ہے ہک عجب جیا منظر
ماواں دی چھولی تھیں بچیاں کو کھسنے دا

.....

ہر کوئی وِس رہیا ہے اج اوپرا اِتھے
میں بدلیاں بھی کے جے زمانہ بدل گیا

.....

ایہہ دنیاں ربّا مصر دا بازار بن گئی
اٹی دے مُل غریب دا ارمان تُل گیا ہے

.....

اتھروں پی کے جیساں حسرتؔ
اکھیاں اُتے بھار نہ کرساں

میں (راقم) زیرِ بحث شعری مجموعے (پُہل پُہلیکھے) واسطے اپنے چند حروفِ نامکمل رقم کرنے دے نال نال حسرتؔ ہوراں کو دِلی مبارک باد پیش کر دیاں ہوئیاں اپنی گل کو انہاں دے ہک شعر نال مکاساں کہ

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

ہک دن تہ اوہ بھی ڈُھلسی ماہرے اتھرواں دے بدلے
جذبات دا اوہ جان کے بیوپار کرگیا

دُعاء ہے کہ حسرتؔ ہوراں دے قلم کو اللہ پاک مزید جلاء بخشے تاں جے انہاں دے قلم تھیں کھنڈرے موتی پہاڑی زبان وادب دے خزانے بچ بادھا ثابت ہون۔

آمین

بمنہ سرینگر
یکم جولائی ۲۰۲۰ء

محمد ایوب میر (نعیم کرناہی)
ایڈیٹر شیرازہ پہاڑی

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

اپڑیاں گلاں

خالقِ کائنات سُن انسان دے اندر جذبات تہ احساسات دی ہک دنیاں بنا رکھی ہے۔ ہر انسان دے احساسات تہ جذبات ہوندے ہین۔ ایہہ احساسات تہ جذبات کئی شکلاں بچ تہ کئی رنگاں بچ انسان دے سینے تھیں بہڑے نکلدے ہین۔ کدے مسکان دی صورت بچ، کدے اتھرواں دے رنگ، بچ کدے رقص وموسیقی دی صورت، کدے ہائے فریاد دے رنگ بچ تہ کدے گیت بن کے ہوٹھاں تے آگیندے ہین۔

شاعری جذبات دے اظہار دا ہک خوبصورت ذریعہ ہے۔ شاعر سماج دا ہک حساس فرد ہوندا ہے۔ اوہ صرف اپنے احساس تہ دُکھ درد دی کیفیت کو بیان نیہہ کردا بلکہ اُس سماج دی عکاسی کردا ہے جس بچ اوہ رہندا ہے۔ اوہ اپنے آپے کو مُنھ تہر کے معاشرے دی گل کردا ہے۔

''پُہل پُہلیکھے'' بھی شائد انہاں ہی جذبات دی عکاسی ہے۔ جہڑے اساں کو تجربات تہ مشاہدات دی صورت بچ لبھدے ہین۔ بقولِ شاعر

دنیا نے تجربات وحوادث کی شکل میں
جو کچھ مجھے دیا ہے وہ لوٹا رہا ہوں میں

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

زیرِ نظر مجموعے دی شروعات حمداں، نعتاں تہ مناجات وسلام نال ہوندی ہے۔ اگے غزلاں شامل ہین۔ اُس تھیں بعد نظماں دا حصّہ ہے۔ روایتی نظماں دے نال نال کجھ آزاد نظماں بھی شاملِ اشاعت ہین۔ سی حرفیاں، باراں مانھ تہ قطعات بھی مشمولات دا حصّہ ہین۔ اس مجموعے اُتے نظر مار کے راقم کو اپنا آپ پہاڑی شاعری دے وسیع سمندر دے کنارے کھلا نظر ایندا ہے۔ فنکار ہونے دا دعویٰ نہ کر سکدا ں، بس دلے دی آواز تہ اُتھروں ہین جنہاں کو چٹے شفید کاغذ دے سینے تے رقم کر کے پہاڑی زبان دی چھوٹی بچ سجا کے رکھنے دی تمنّا ہے۔ اللہ دا لکھ لکھ شکر ہے کہ میں اس مقام اُتے پہنچ رہیا ہاں۔

میں شکر گزار ہاں اُنہاں مخلص حضراتاں دا جنہاں سُن قدم قدم اُتے ماہڑی حوصلہ افزائی تہ راہنمائی کیتی۔ انہاں حضراتاں بچ سیّد محمد اقبال ملن گامی صاحب، ڈاکٹر مرزا فاروق انوار صاحب، اقبال عظیم صاحب، محمد منشاء خاکی صاحب، نعیم کرناہی صاحب، پرویز مانوس صاحب تہ مرحوم محمد مقبول ساحل صاحب قابلِ ذکر ہین۔ تمام حضرات دا مشکور ہاں۔

اُمید ہے کہ پہاڑی شاعری دے قدردان مطالعے تھیں بعد اپنی قیمتی آراء نال راقم کو نوازسن۔

عبدالمجید حسرت

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

حمدِ باری تعالیٰ

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

حمد باری تعالیٰ

تیریاں حمد ثناواں ربّا ، تیریاں حمد ثناواں
میں عاجز مسکین زبانوں تیرے نغمے گاواں

ہستی دے ہر ذرّے اندر تیری قدرت ظاہر
بجلی دے لشکارے اندر تیرا ہی پرچھاواں

تو ہی والی ربّا داتا میں ہاں منگن ہارا
تو ہڑے در کو چھوڑ خدایا دس کیہڑے در جاواں

دانے دانے اپر یا رب ناں ماہڑا تدھ لکھیا
اُس داشکر کراں لکھ واری جسدا پیواں کھاواں

اوہ دلاں دی سندا حسرت پہنیت اندر دے جانے
اپنی شانِ کریمی صدقے کر مقبول دعاواں

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

حمد

توہڑے دربار بچ با ادب ہوکے بس دعاء لکھے
ماہڑی عاجز قلم ہے کس طرح حمدو ثناء لکھے

توہڑے جلوے ہسن مولیٰ جہاں دے ذرے ذرے بچ
زباں ماہڑی ثناء بولے قلم صد مرحبا لکھے

کوئی ذرّہ بنا اس دے حکم تھیں ہل بھی نہیں سکدا
اوہ مالک لوح قلم جس کو فنا لکھے بقا لکھے

توہڑی شانِ کریمی دی مکو ہے آس بس ڈاہدی
کہ مغفورِ جہاں ماہڑی سزاواں کو جزا لکھے

ماہڑے پلّے ندامت دے ایہہ ہی بس چار اتھروں ہین
قلم حسرتؔ ہمیشہ تُسدے در دا آسرا لکھے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

حمد

میں سیاہ بخت ہاں میں سیاہ کار ہاں
توہڑی رحمت دا مولیٰ طلب گار ہاں

اپنے عیباں کو میں گن نہ سکداں کدے
اعترافِ گناہ ہے سزا وار ہاں

توہڑی نظرِ عنایت اگر نہ ملے
بے سہارا ہاں کتنا تہ لاچار ہاں

اپنی شانِ کریمی دے صدقے خدا
بخش ماہڑی خطا میں خطا وار ہاں

جس دے در تھیں کوئی خالی مڑدا ہی نیہہ
میں اُسی در دا حسرتؔ منگن ہار ہاں

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

حمد

میں کجھ نیہہ بس توں ہی توں ہیں
ماہڑے اندر باہر توں ہیں

میں تہ بس ہک نقش ہاں توہڑا
خاص مصوّر توں ہی توں ہیں

میں عاجز مسکین نمانا
خالق قادر توں ہی توں ہیں

میں ہاں توہڑے در دا بردا
داتا ظاہر توں ہی توں ہیں

میں ہاں عیب گناہاں پہئریا
عیبوں طاہر توں ہی توں ہیں

میں ہاں حسرتؔ بندہ فانی
اوّل آخر توں ہی توں ہیں

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

حمد

جہانِ کائنات اندر بیاں جسدانشاں جسدا
ماہڑے دل دے سیاہ خانے دے بچ بسدا مکاں جسدا

اوہ ہی اعلیٰ تھیں اعلیٰ عرش تھیں کہن کے فرش توڑیں
ہر ہک ذرّے دے بچ جلوہ ہے فر بھی لامکاں جسدا

بٹے بھی حمد پڑھدے ہین اُسی دی رات دن سارے
کہ سارے بے زباں پتھراں دا ہے وردِ بیاں جسدا

ماہڑا دل بھی منوّر ہو گچھے اس پاک ذکرے سنگ
ہر ہک سُچے تھیں سُچا عقل تھیں اُچا مکاں جسدا

ماہڑے عیباں کو کرسی معاف حسرتؔ آس ہے ڈاہڈی
میں اس دے دردا بردا ہاں زمیں جسدی زماں جسدا

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

حمد

دل بچ اسدا ڈیرا بتّے
نہ اوہ دور خاصیرا بتّے

رنگاں دے بچ رنگ اُسی دے
صبح شام سویرا بتّے

اُس دے کرم تھیں سب جگ بسدا
گھر تیرا گھر میرا بتّے

جس دل بچ اوہ جھات نہ مارے
اُس دل سدا انہیرا بتّے

دل آباد ہے ماہڑا حسرتؔ
ذکر کوئی اچیرا بتّے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

نعتِ نبویؐ

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

نعت

با وضو میں پہنچ رہیا ہاں شعراں دے نذرانے آقاؐ
اتھروں اپنے نالے ہاڑے درد دے کجھ افسانے آقاؐ

شافیِ محشر ، ساقیِ کوثر شان تساں دی اُچی ہے
پار سمندرے ہجراں ترفاں اوہ درد پرانے آقاؐ

تسدے در تے دشمن آکے بھردے جھول مراداں دی
رحمت دی چھاں تھلے رکھے اپنے ہور بے گانے آقاؐ

پروانے صدیقؓ جئے تہ عمرؓ، عثمانؓ، علیؓ دی عظمت
جنت دی بشارت لبھی، کیتے خوب یارانے آقاؐ

سفر تیاری کرکے حسرتؔ ڈیکے ہک بلاوے کو
ڈُبدے دینہہ کو دِکھ کے اکثر ڈُھلدے نین نمانے آقاؐ

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

نعت

ہک وار بلا کہنڈے سرکار مدینے بچ
میں درد دا کر کہنڈا اظہار مدینے بچ

اُس دھرتی اقدس دی مٹی بھی چمن تارے
ہر شے کو غلامی دا اقرار مدینے بچ

میں ڈوہل کے کُل اتھروں اکھیاں دا وضو کیتا
باپھل کدڈاہساں میں دربار مدینے بچ

اُس شہر دا ہر ذرّہ جنت دا نظارہ ہے
ہر پاسے رحمت دے آثار مدینے بچ

کے لمی اڈاری ہے خیالاں دے پکھنوں دی
دل جان اِتھے تڑفے اوہ پار مدینے بچ

اس ہجر دے روگی خالی ایہہ تمنّا ہے
بس آخری ساہ کہنڈا بیمار مدینے بچ

حسرتؔ جئے عاصی تے یارب ایہہ عنایت کر
جند جان کہماواں میں ہک وار مدینے بچ

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

نعت

دل تڑفے ہجر فراقے بچ فر اتھروں آپے ڈُھل جاندے
اوہ کیسا نیک تصوّر ہے غم سارے آپے پہل جاندے

غم خوار غریباں دے آقاؐ فریاد سنن مسکیناں دی
جس پاسے نظرِ عنایت ہے خوشیاں دے چہنڈے جُھل جاندے

دتا ہے سبق سخاوت دا خود پہکھے رہ کے دنیاں کو
بس اُندا دامن جو پکڑن اوہ بھاری قیمت تُل جاندے

مُکی ہے غلامی دنیاں تھیں احسان ہے کملی والےؐ دا
جد اُندے عدل دی گل ہوندی خود طوق غلامی کھُل جاندے

بس قسمت اُچی ہے ماہڑی جے ایسی شان نصیب ہوئے
اُس شہر دی مٹی تے حسرتؔ کجھ اتھروں ماہڑے ڈُہل جاندے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

نعت پاک

ہر پاسے رحمت بہردی ہے ہر سو ہریالی ہوندی ہے
جس ویلے بچ تصّور دے اوہ کملی کالی ہوندی ہے

کے آکھاں ہور مقدر دا معراج ہے اندی قسمت دی
جتھاں اکھیاں اگے ہر ویلے روضے دی جالی ہوندی ہے

دیدار جے ہوسی روضے دا عمراں دی زُہدی جا لکسی
ہک آس نمانی مولیٰ تھیں ہر وقت سوالی ہوندی ہے

توں رب تھیں جد کجھ منگدا ہیں تاں لیویں نام محمدؐ دا
ہر ہک دُعاء اُس ذکر بنا بس خالی خالی ہوندی ہے

دنیاں دے فریباں بچ حسرتؔ آقاؐ دی غلامی کے سمجھیں
آقا دے غلاماں دی جگ تھیں تصویر نرالی ہوندی ہے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

نعت پاک

درود صبح تہ شام لکھساں
میں جد بھی تسدا کلام لکھساں

بڑا ہی عیبی ہاں یا نبیؐ میں
میں کے تساں دا مقام لکھساں

تساں دی ذاتِ مقدّس اُتے
میں تا حیاتی سلام لکھساں

بُلا تے کہئیو مدینے ہک دن
میں دردبھریا پیام لکھساں

بیان کرساں میں غم دا قصہ
تہ دُکھڑے اپنے تمام لکھساں

مدح نبیؐ بچ پروکے حسرتؔ
میں حرفاں ہستی ذوام لکھساں

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

نعت پاک

عرش تھیں فرش تک ہک خوشی چھا گئی
سبز گنمبد کو چُم کے ہوا آ گئی

جد تصور سمندراں تھیں پار ہو گیا
اس انہیرے دلے بچ ضیاء آ گئی

بے کساں تے یتیماں کو حق لبھ گیا
مرضِ انسانیت دی شفا آ گئی

تحفہ کہئن آئے قرآن رمضان دا
فر ھدایت دی جگ تے فضا آ گئی

جو نبیؐ دی مدح بچ رقم ہو گئے
انہاں حرفاں حیاتی بقا آ گئی

اندی شان شفاعت تے آس آ لگی
اپنے عیباں تے حسرت حیا آ گئی

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

نعت پاک

انہیر امٹ گیا دنیاں تھیں جد نورِ ھُدیٰ آئے
فرشتے پڑھ رہے سن عرش تے صلے علیٰ آئے

نورانی لاٹ ہک چمکی جہالت دے انہیرے بچ
ھدایت دا دیا بالی لوئی دے راہنما آئے

تُساں دی نظرِ رحمت عاصیاں دی آس ہے ورنہ
اساں دے لیکھ بچ اج تک زمانے دے گناہ آئے

کنارہ مل گیا ہک وار فر ڈُبدی حیاتی کو
یتیماں بے کساں دکھیاں دے بن کے آسرا آئے

بنڈے جس پھل زمانے کو پتھر بھی سہہ کے دنیاں دے
انہاں دے در تھیں دشمن بھی دکھاں دی کہئن دوا آئے

نمانی جند حسرت دی تہ لکھاں غم زمانے دے
سنو حضرت کہ عاصی کہئن کے ہوٹھاں تے دوا آئے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

نعت پاک

ربّا کوئی بہانہ لکھ دِہ
شہر مدینے جانا لکھ دِہ

اُن دے در دی خاک دا سُرمہ
اکھیاں دے بچ پانا لکھ دہ

ماہڑی قسمت اندر یا رب
اُن دے در دا دانہ لکھ دِہ

دھوڑ انہاں سُچیاں گلیاں دی
چہرے اپر سجانا لکھ دِہ

روضہء اقدس باندے کھل کے
دو ہک شعر سنانا لکھ دِہ

شہر مدینے دا سفری ہے
حسرتؔ ہک نما نا لکھ دِہ

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

نعت پاک

جدوں ذکرِ مدینہ آگیسی فر اتھروں آپے ڈُھل جاسن
توں تڑفیں ہجر فراقے بچ غم سارے آپے بھل جاسن

اے ہجرِ نبیؐ دے مارے دل ہک آس اجاں بھی باقی ہے
جے سوچ سمندراں پار ہوئی فر رستے سارے کھُل جاسن

آفاق دے مھتے تے کوئی تحریر ہمیشہ رہندی ہے
جو دامن پکڑن احمدؐ دا اوہ بھاری قیمت تُل جاندے

آساں دی بنجر دھرتی کو برسات دی ہن ضرورت ہے
کُجھ اتھروں ڈھول ندامت دے پھل جھونسے دے فر پھل جاسن

اُس وقت تمنّا بول اُٹھسی میں منزل لوڑ کہندی حسرتؔ
جد اُس دھرتی دی جھولی بچ دو اتھروں ماہڑے ڈُھل جاسن

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

نعت پاک

کدوں ربّا نصیباں بچ مدینے دا سفر ہوسی
اوہ روضے پاک دا منظر تہ عاسی دی نظر ہوسی

کدوں سوہنے دی گلیاں بچ مسافر بن کے میں پھرساں
دُعاواں دی فضاواں بچ ماہڑی بھی چشم تر ہوسی

حیاتی بچ کدوں ایسے خدایا روز و شب ایسن
کہ مکے بچ نماشاں تہ مدینے بچ سحر ہوسی

ماہڑا سینہ منّور ہوگیا جد یادِ آقا سنگ
نہ نیہری قبر دی وحشت نہ دل بچ کوئی ڈر ہوسی

دُعاء مقبول ہو جاسی خطا کاراں دی بھی حسرت
تصّور بچ بشر دے جد اوہ ہی خیرالبشر ہوسی

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

نعت پاک

سارے جگ تھیں پیارے حبیبِ خدا
بے کساں دے سہارے حبیبِ خدا
تسدے قدماں تھیں دھرتی کو رونق ملی
بے کساں تہ یتیماں کو عزّت ملی
سارے عالم کو نورِ ھدایت ملی
نورِ حق دے نظارے حبیبِ خدا
سارے جگ تھیں پیارے حبیبِ خدا
بے کساں دے سہارے حبیبِ خدا
تُساں تشریف آندی ضیاء آگئی
عرش تھیں فرش تک ہک خوشی چھا گئی
سارے دُکھدے دلاں کو شفا آگئی
آمنہؓ دے دلارے حبیبِ خدا

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

سارے جگ تھیں پیارے حبیبِ خدا
بے کساں دے سہارے حبیبِ خدا
تُسدے صدقے اساں کو بھی بخشے خدا
تسدی شانِ شفاعت ہے صد مرحبا

حسرتاں دل دیاں دی ہے بس ہک صدا
اسیں عاسی تہ اسدے حبیبِ خدا
سارے جگ تھیں پیارے حبیبِ خدا
بے کساں دے سہارے حبیبِ خدا

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

نذرانۂ عقیدت

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

نذرانہ عقیدت امام حسینؓ

قلم جد معرکہ کربلا دا تذکرہ لکھسی
صبر دی انتہا لکھسی عشق دی انتہا لکھسی

بہتر جاں نثاراں دی مثالاں پیش کر کر کے
زمانہ مرحبا، صد مرحبا، صد مرحبا لکھسی

ظلم دا جس گھڑی بھی تذکرہ ہوسی زمانے بچ
قلم اُٹھسی یزیداں واسطے فر بددُعاء لکھسی

مکمل ہونیہہ سکدا تدھ توڑی تاریخ دا ورقہ
مورّخ جد توڑی تحریر بچ نہ کربلا لکھسی

مٹا سکدی نیہہ ظلماں دی کوئی شمشیر حد کر کے
جنہاں دی ہستیاں کو عرش والا خود بقا لکھسی

سیاہی بن کے خاکِ کربلا ہر دور بچ حسرت
قیامت تک فراتِ غم دا لمآ سلسلہ لکھسی

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

نذرانہ عقیدت بحضور امام حسینؓ

کربلا دے دشت بچ ہک کارواں زندہ رہیا
تیر کھا کے فر بھی عشقے دا جہاں زندہ رہیا

کتنی ڈاہڈی آزمائش ہے مقامِ کربلا
کرکے ترہائے وداع آبِ رواں زندہ رہیا

کد زمانہ مثل دکھسی اس نمازِ شوق دی
پہکھدی ریتے تے اوہ سجدے دا نشان زندہ رہیا

زینتِ ممبر و مسجد بن گیا ذکرِ حسینؑ
ہو گیا باطل فنا حق دا بیاں زندہ رہیا

کربلا دی خاک کو آپے معطّر کر گئے
معرکہ حق و باطل دا سماں زندہ رہیا

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

قلم لہوے بچ ڈبوی حشر تک احساس دی
سینۂ انسان بچ غم دا جہاں زندہ رہیا

یا حسینؓ تسدی صداقت تہ شجاعت کو سلام
وردِ حق تا آخری دم بر زباں زندہ رہیا

فرکدے ڈُھل نہ گچھے حسرتؔ دُکھاں دا اوہ فرات
درد بن کے سوزِ جگرِ عاشقاں زندہ رہیا

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

نذرانہ عقیدت امام حسینؓ

ظلم کو ختم کرنے دا اعلان ہے
جانُ تن راہِ مولیٰ تے قربان ہے

پانی بدلے بھانویں خون ڈھلدا رہوے
جھنڈا اسلام دا اُچا چھلدا رہوے

دین دا باغ کھلدا تہ پھلدا رہوے
اپنے کیتے تے باطل پشیمان ہے

جانُ تن راہِ مولیٰ تے قربان ہے
سجدہ شوق آپے ادا کر گئے

جگ تھیں باطل کو آکے فنا کر گئے
باغ اسلام دا فر ہرا کر گئے

کتنا اُمت تے اُندا ایہہ احسان ہے
جانُ تن راہِ مولیٰ تے قربان ہے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

اُندی شانِ شہادت ہے صد مرحبا

اُندے صدقے خدایا توں بخشیں خدا
کجھ نہیہ پلے ماہڑے ہک ہے دستِ دعاء
اپنے عیباں تے حسرت پریشان ہے
جانُ تن راہِ مولیٰ تے قربان ہے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

نذرانہ عقیدت امام حسینؑ

دینِ حق دی شان تہ عظمت صداقت کو سلام
اے شہیدِ کربلا شانِ شہادت کو سلام

جلوہ ایثار دا کرکے نظارہ اج توہڑی
کردے ہین فراتُ دجلہ اُس شجاعت کو سلام

چھاڑ تلواراں دا ہے ہور عاشقاں دی ہے نماز
ہر عبادت کر رہی ہے اُس عبادت کو سلام

ظلم دی ہک اگ بجھائی خون اپنا ڈھول کے
فرش تھیں تا عرش تک ہے ایسی جُرئت کو سلام

پُھکھ تہ تس کو بھل کے دوئیاں دی فکر کردے رہیے
دشمناں تے ترس کھاون ایسی عادت کو سلام

اُچا ہو کے رہ گیا اسلام دا جھنڈا ہمیش
ہر گھڑی ہر دور حسرتؔ اُس امامت کو سلام

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

غزلاں

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

ہوگئی ہر ہک آس پرائی کے کھٹیا
اُس دے ناں حیاتی لائی کے کھٹیا

اینویں بھی اوہ تریل دا ٹیپا سُک گیسی
دھرتی اُتے اگ برہائی کے کھٹیا

جے مظلوم دا ہتھ پکڑیں تاں میں منساں
ہک غریب دی ٹہاری ڈھائی کے کھٹیا

اوہ فریاد تے عرشاں توہڑی نہ پُہچی
دِتی صبح شام تُہوائی کے کھٹیا

ٹہاکے ٹہیری ہوگئے حسرت دنیاں دے
تدھ شنگراں دے مہندی لائی کے کھٹیا

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

فر اوہ رُٹھا یار مناواں چر توڑی
آساں دا ہک شہر بساواں چر توڑی

بوٹے پٹ کے نفرت دے اس تنہرتی تھیں
پیار وفا دے بوٹے لاواں چر توری

ماہڑے گھر کو سیک بھی لکسی جے سوچاں
فر کئیاں اس دا گھر تہکھاواں چر توڑی

تیلے تیلے ڈیرا بھاویں اُڈر گیا
ٹھہلے مارن فر ہواواں چر توڑی

ایہہ پنجرہ تے جیندے جی نہ ٹُٹسی گا
باہواں نہیرے پیا کمماواں چر توڑی

نالوں نال حیاتی دے ٹُرسی حسرتؔ
اُس دی یاداں دا پر چھانواں چر توہڑی

درد ہجاں تک یار پرانا باقی ہے
خوشیاں دا ہک ہور بہانا باقی ہے

ان کڑکی اس دل تے ربا آن پئی
شکر ہے توہڑا یار ٹھکانا باقی ہے

ہجاں تک تہ ہوٹھ ماہڑے ترہائے ہین
اوہ پیمانہ ہور میخانہ باقی ہے

تاں ایہہ مجنوں روز ہی پیدا ہوندے ہین
دھرتی تے ہک ہور ویرانہ باقی ہے

سن سکدیں تاں دل کو تھم کے سن کہنیں
درداں دا حسرت افسانا باقی ہے

جد سر چڑھ تدبیراں بولن
فر آپے تقدیراں بولن

رستے بھی ہُن تھر تھر کمن
منزل تے شمشیراں بولن

یاد توہڑی بچ اج بھی ظالم
بے روحیاں تحریراں بولن

میں اُڈ نے دی جد بھی سوچاں
پیراں ہور زنجیراں بولن

کندھاں آپ گواہی دیسن
قاتل دیاں تصویراں بولن

ہر سکندر مٹسی حسرت
لا وارث جاگیراں بولن

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

چمن بچ شام تھیں پہلاں ہی اُلّو بولدے رہندے
پتنگے جاں نثاری واسطے پر تولدے رہندے

نشانی کے سمبھالاں میں بدلدے موسماں دے سنگ
اُنہاں دی بے وفائی دے زخم نِت مولدے رہندے

توہڑے ساہواں دی راکھی آپ کرسی، ڈر نہ رکھ کوئی
مخالف جے ہواواں بچ زہر پئے گھولدے رہندے

کجھاں تارے بھرے جھولی کُجھاں سودا کیتا چن دا
تہ کجھ مجبوریاں دے موتیاں کو رولدے رہندے

ایہہ پانی لِسّی جائی تھیں ہمیشہ ہی ترُٹدا ہے
کئی رازاں کورُخساراں تے اتھروں کھولدے رہندے

ستایا ہے جدوں بھی وقت دی پہکھر مکو حسرتؔ
ماہڑی یاداں دی سیجاں تے اوہ پکھے چئہولدے رہندے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

قلم تھیں کجھ درد بھی ڈھلدا رہیا
خوشیاں اگے غم ماہڑا رُلدا رہیا

میں پتہ چنتے چھپا کے تاں پھراں
اپنا ناں بھی نہیر بچ بھلدا رہیا

بے وسی دی رُتاں ماہڑے سامنے
راز توہڑے پیار دا کھلدا رہیا

ہک غریب ارمان توہڑے شہر بچ
کوڑیاں دے مُل سدا تُلدا رہیا

چہکھڑاں تہ چولیاں دے سامنے
ماہڑی آساں دا اوہ پھل پھلدا رہیا

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

اج بہاراں دِکھ کے کتنا یار اوہ مغرور ہے
ننگی ہوگیسی ہر ہک ڈالی جہڑی بھر بھور ہے

یار لمّاں ہوگیا رستہ توہڑے انصاف دا
عمر ماہڑی مُک گئی اوہ فیصلہ مُچ دور ہے

میں توہڑی خوشیاں دی خاطر مُچ چھپائے آتھروں
کے پتہ کتنے غماں تھیں دل بے چارہ چور ہے

ہر گھڑی احساس دی سولی مکو ایہہ چاہڑدا
دل دیاں گٹھاں تڑفدا درد ہک مجبور ہے

اُس کو دیوے بالنے دی لوڑ نیہہ حسرتؔ کوئی
جسدا دل تسدے تصوّر تھیں سدا پُر نور ہے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

جیندا رہیاں دل تروڑی کے کھٹیا
ہُن حیاتی رہ گئی تھوڑی کے کھٹیا

پیلے پتر جھڑن لگے جد ڈالی تھیں
فر مہار بہاراں موڑی کے کھٹیا

سنگ ماہڑے ارمان توہڑے بس کافی ہین
میں دنیاں دی سنگت لوڑی کے کھٹیا

ظلم توہڑے دا دریا آخر سُک گیسی
ہک غریب دی ٹہاری رُوہڑی کے کھٹیا

اوہ بھی آخر حسرتؔ راہواں چھوڑ گیا
جس دے پچھے دنیاں چھوڑی کے کھٹیا

CC-0. Kashmir Research Institute. Srinagar. Digitized by eGangotri

طرحی غزل

دل دی دنیاں ہوگئی ویران یارو کے کراں
جاندی واری کر گیا احسان یارو کے کراں

اِبنِ آدم جنگلاں بچ اج پناہواں ڈھونڈدا
پھرن وحشی بستیاں حیوان یارو کے کراں

کھیڈنے ہسنے دی رُت کو نظر کسدی کھاگئی
شہر دی گلیاں دِسن سنسان یارو کے کراں

زندگی دی اوکھتاں نے چور کردتا مکو
بُت جیئا ہک رہ گئیاں بے جان یارو کے کراں

سِر تلی تے رکھ نہ سکیا دوستاں میدان بچ
کہئن کے ہتھاں بچ پھرن ایمان یارو کے کراں

CC-0. Kashmir Research Institute. Srinagar. Digitized by eGangotri

ہک قدم ہک ساہ بھی مرضی دا لبھیا نہ مکو
آ گیا ڈاہڈے دا جد فرمان یارو کے کراں

دور تک اوہ نال آ کے نہیریاں بچ سٹ گئے
ایسی سنگت دا دھسو ارمان یارو کے کراں

اتھرواں سنگ ہے حیاتی ہور کے دولت ماہڑی
میں ہاں درداں کہیر یا انسان یارو کے کراں

ڈھول کے موتی میں حسرتؔ لوڑداں دھرتی اُتے
اِس زمیں سُن کھا کہندے اسمان یارو کے کراں

CC-0. Kulbir Thind Collection. Digitized by eGangotri

کے گلہ کرسیں کہ دنیاں تے تکو اتبار نیہہ
جد تکو ساہواں تے اپنے یار کجھ اختیار نیہہ

ماہڑے بوہے تھیں بہاراں مار جھاتی مڑ گئیاں
نا مرادی دی ایہہ بستی خشبواں دی یار نیہہ

ایہہ حیاتی عمل دی کھیتی ہے جانی دوستا
ایہہ امانت ہے غنیمت موہنڈیاں دا بھار نیہہ

کے پتہ کتنے غریباں دے ہواواں گھر پٹے
ہر کسے دا ترجماں اس شہر دا اخبار نیہہ

تاہنگ توہڑی سنگ حیاتی دے ہے کافی دوستا
کے ہویا اپنے نصیباں بچ توہڑا دیدار نیہہ

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

کجھ بقا رہسی نہ قطرہ جد سمندروں نکھڑیا
درد ماہڑے کول بھی ہے درد دا اظہار نیہہ

نفرتاں تہ حسد دا جدوں زہر جُثے پھیلیا
دہس ذرا ایہہ سوچ حسرت خون دا بیو پار نیہہ

قطعہ

گزریاں گھڑیاں تے رونا چھوڑدہ
پچ گئے شیشے جہڑے اوہ جوڑ دہ
میں سوالی ہور کہڑے در جلاں
دین والے مکو خوشیاں موڑ دہ

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

غم توہڑا ملیا تہ میں سمجھاں خدائی مل گئی
کون آکھے پیار بچ بس بے وفائی مل گئی

مار ٹکراں سر حداں کو آس بھی ہک پہنچ گئی
وصل دے ارمان کو لمّی جدائی مل گئی

کل توہڑی توں راہِ مولیٰ منگ رہیا سیں روٹیاں
کس طراں جگ دی تکو حاجت روائی مل گئی

ٹُر زمینیں تے ہجاں مُچ وقت ہے پرواز کو
پہلیاں دے پر جدوں نکلے تباہی مل گئی

اج میں سنیا اوہ بھی ظالم تارے گن دے جاگ کے
اس کو ماہڑے درد دی حسرت گواہی مل گئی

CC-0. Kashmir Treasures Collection Srinagar. Digitized by eGangotri

ہن تے موڑ مہار اکھیاں ترس گئیاں
ہک جند غم ہزار اکھیاں ترس گئیاں

جگ دے سینے بچ بس نفرت پلدی ہے
راہواں رُلدا پیار اکھیاں ترس گئیاں

آساں دا ہک دیوا اج تک بلدا ہے
مُڑسی کد بہار اکھیا ں ترس گئیاں

اج نیہہ ہوش ٹھکانے کے دہ ماں
ڈاہڈا ہجر خمار اکھیاں ترس گئیاں

دِکھ غریب دی ریجھاں واسطے ایہہ دنیاں
بن گئی مصر بازار اکھیاں ترس گئیاں

ہک سکھنے اسمان دے متھے تے اکثر
تارے کرن شمار اکھیاں ترس گئیاں

دیسن کے سنیہا حسرت خوشیاں دا
رت رنگے اخبار اکھیاں ترس گئیاں

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

ہک پکھنوں بے پر میں ڈٹھا
پھردا دربدر میں ڈٹھا
کے کے دہساں اس نگری بچ
جمدا پلدا ڈر میں ڈٹھا

جس سن خواب اُجاڑے ماہڑے
سڑدا اس دا گھر میں ڈٹھا
خوشیاں فر کنہمائیاں غم تھیں
ایہہ سودا بھی کر میں ڈٹھا

توں بھی رُسیا بچ حیاتی
جلوہ توہڑا مر میں ڈٹھا
موت تھیں بدھ وچھوڑا حسرتؔ
ایہہ صدمہ بھی جر میں ڈٹھا

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

میں تے ہجراں دا حال لکھ بیٹھاں
توہڑے غم دا کمال لکھ بیٹھاں

اپنی غزلاں دے روپ بچ سارا
درد اوہ لا زوال لکھ بیٹھاں

پھلاں کلیاں تہ تاریاں دے بچ
بس ہے توہڑا جمال لکھ بیٹھاں

حال دہساں میں کے نادانی دا
اس کو غم دا پیال لکھ بیٹھاں

قلم چایا ہے جد بھی لکھنے کو
یار توہڑا خیال لکھ بیٹھاں

ایسے پنجرے دی قید بچ حسرت
میں تے جیناں محال لکھ بیٹھاں

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

غم دی سنگت بڑی ضروری ہے
ہر خوشی ورنہ کجھ ادھوری ہے

توہڑی دنیاں دے پچھے شیشے نیہہ
ماہڑے خواباں دی چکنا چوری ہے

میں جدائی دا زہر پیتا ہے
فر بھی موتو تھیں کتنی دوری ہے

صاف دل دی سیاہی نیہہ دکھدے
لوک سمجھن ایہہ چہرہ نوری ہے

قبرے ارمان کہئن کے جُل گیساں
سفر اوہکھا ہے سنگ ضروری ہے

ماہڑے ساہواں کو کُہٹ کے جی حسرتؔ
ہن توہڑی آرزو تے پوری ہے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

اج دل دے بہڑے خوشیاں ہین فریاد کسے دی آئی ہے
اکھیاں تھیں ساون ڈُھلدا ہے ہک چھم چھم چھم چھم لائی ہے

میں چن تھیں اُدھاری لومنگی تہ دیہنہ تھیں نور بھی کجھ منگیا
سب بولے لوڑ توں لو ایسی جس لو تھیں لو شرمائی ہے

دہس یار بخیلی ہور کے ہے تدھ زہر ہواواں بچ گڈیا
ہک ہاسا توں نہیہ بنڈ سکدا اُس شنگراں مہندی لائی ہے

ہر پاسے چیخاں سن سن کے اج پکھنوں ڈردے بوٹے تے
اس دور دے غافل سمجھن کے ایہہ اَن مُلی شہنائی ہے

میں اپنی اس نادانی دا احوال کے دہساں دنیاں کو
کجھ اپنی قسمت کھوٹی ہے کجھ جگ دی بے پرواہی ہے

فر تیز ہوا تھیں کے ڈرنا جد پٹ سٹیا کہر آساں دا
ہر رُت دے ٹھہلے کھا حسرتؔ ایہہ قسمت بھی ازمائی ہے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

نفرت حسد دے کہر دا بوہا ہر پاسے میں کھلیا ڈٹھا
بوٹا بغض بخیلی والا ہر موسم بچ پھُلیا ڈٹھا

پہلے مشکل دے گل لگنا تاں فر منزل حاصل ہوسی
ہر پھل خوشبو دین تھیں پہلاں گارے اندر گھُلیا ڈٹھا

نفرت دا انہیر مٹاواں دیا پیار دا بالی رکھاں
اس انہیرے بچ مسافر اکثر راہے بھلیا ڈٹھا

خوشیاں دے کے غم خریدے مُل اساں دا کہٹیا آخر
دل دا سودا کر کے ہر دم اتھروں اکھ تھیں ڈُھلیا ڈٹھا

ہر دل اِتھے روندا ڈٹھا ہر اُمید تڑفدی ڈٹھی
اکھ دا تارا آخر حسرتؔ مٹی دے بچ رُلیا ڈٹھا

بچ سمندراں سٹ کے آخر ہوگئے دور کنارے اج
پھُل خوشی دے سُک گئے سارے بھار غماں دے بھارے اج

کدھر گئی اوہ ریت پرانی درد پرائے بنڈنے دی
میں تے سارے لوک ڈٹھے نی اپنے غم دے مارے اج

ہویا چمن ویرانا سارا ہر ہک ڈالی روندی ہے
گیت غماں دے گاندے گاندے مر گئے پہور بے چارے اج

راہ اوہکھا تے سفر لمیرا کنہلی جند نمانی ہے
روح بھی آخر چھوڑ گیا ہے دیکے چنھوٹھے لارے اج

کد تک میں ٹھگاساں حسرتؔ دل دیاں روندیاں آساں کو
اُس بے دردے توڑ دتے نی رشتے ناطے سارے اج

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

ستم دا پنجہ ہک واری جے گردن تھیں ہٹا کہندا
عنایت کرکے اوہ ظالم ماہڑے دل دی دعاء کہندا

اُنہاں دی خوہی کجھ ایسی کہ تیراں پھینکدے رہندے
کدے نہ حوصلہ کیتا کہ سینہ میں چھپا کہندا

میں خوشبو دی تمنا بچ کنڈے دل بچ چھپا بیٹھاں
کدے پہلاں پتہ ہوندا تاں سب بوٹے سُکا کہندا

ایہہ ماہڑے بے بسی دیکھو کہ بِکدا ہاں زمانے بچ
جے ماہڑے کول زر ہوندا تاں مُل اپنا چُکا کہندا

محبت دے فریباں نے اساں دا حال ایہہ کیتا
جے حسرت نہ خطا کردا کہڑا اوہکھی سزا کہندا

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

سرمایہ زندگی دا بیکار ہو گیا ہے
اکھیاں تھیں ہک طوفان دا اظہار ہوگیا ہے

جس نے اُجاڑی بستی اگ لائی رونقاں کو
سنیاں ہے اوہ بھی ظالم غم خوار ہو گیا ہے

دل کو تُساں دے پیار دی سوغات مل گئی ہے
اکھیاں بچ اتھرواں دا انبار ہوگیا ہے

ترسے قبولیت کو ماہڑی دعاء خدایا
شائد تُساں دے در تھیں اِنکار ہوگیا ہے

ہن کتنے زخم دیسیں بے درد زندگانی
حسرتؔ توہڑا شکار تے کئی وار ہوگیا ہے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

ویلے دی تُہند آکے امیداں چھپا گئی
اکھیاں دے شیش محل بچ اتھروں بسا گئی

سب رشتے ڈوب دِتے نفرت دے نہیر بچ
تُرتی دے چپے چپے ظالم ہوا گئی

میں اپنے اَتھروں پی کے جیندا رہیاں ہمیش
پھُلاں بھری دی شاخ کو چِنہکھڑ ہلا گئی

اس دور دے انہیر بچ میں ڈُب کے رہ گئیاں
دل بچ دبی دی تہُوکھ ہونٹھاں تے آگئی

سرما یہ خاک ہوگیا حسرتؔ ماہڑی دعاء
اج نامراد ہوکے عرشے تھں آگئی

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

ایہہ دنیاں بے مرّوت ہے کدوں اُلفت نبھا سکسی
مگر دیوانیاں کو بس ایہہ سولی تے چڑھا سکسی

میں جیندا رہ گئیاں ہر دور دے نہیرے تھیں لڑلڑ کے
ماہڑی آساں دی ڈالی کو اوہ چھکھڑ نہ ہلا سکسی

جے مظلوماں دی خود داری دا قد اتنا ہویا لمّا
تاں ظلماں دا کوئی پھندا گلے تک ہن نہ آ سکسی

زباں دی قدر کر غافل زمانے دا تقاضا ہے
بھلاوے بچ کوئی ہکدن شناخت نہ بچا سکسی

غنیمت جان اج تک میں کوئی گل بات کردا ہاں
کدے جے رُس گئیاں ہکوار کوئی نہ منا سکسی

کسے دا ناں مٹا چھڑیا ہے حسرتؔ دل دی تختی تھیں
ماہڑی غزلاں دے شعراں تھیں کدوں دنیاں مٹا سکسی

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

کوئی ہر ویلے تُہکھدا ہے تہ ہت اتھروں بگیندا ہے
اوہ اپنی بے بسی دا قصہ رو رو کے سُنیدا ہے

ہے اکھیاں بے رُخی دل بچ بسایا حسد تہ کینہ
زمانہ خُلق تہ اُلفت ہولیں ہولیں بھلیندا ہے

توں اپنی زندگی کو فر کوئی خوشیاں دا تہُوکھا دِہ
زمانہ سنگدل ہے ہر گھڑی ہر پل رُلیندا ہے

اساں سُن زندگی دے کے کفن آخر کیتا حاصل
ایہہ دُنیاں دی رسم ہے مُفت کجھ بھی ہتھ نیہہ ایندا ہے

ماہڑے اخلاص کو حسرتؔ چروکا سمجھیا ظالم
اُجاڑی آپ جس بستی اوہ فر آپے بسیندا ہے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

نویاں کجھ کجھ آساں پالاں روز ہک محل بنا کے چھوڑاں
ٹُٹے شیشے جوڑاں نِت نِت نبے بنائے رشتے توڑاں

قسمت ہتھناں نال بناواں بس ہک محنت لگدی ہے
ٹھیک نیہہ لگدا ایہہ کم سجناں ہتھناں دی لیکاں بچ لوڑاں

ہر پاسے خود غرضی نفرت دُکھ تہ ہک بے دردی ہے
مہر محبت تہ سُکھ جتھے ایسی رِیت پریت تہ لوڑاں

میں تہ کُنہٹ کُنہٹ جیندا رہندا اس انہیری دنیاں بچ
اپنے ارماناں دی گردن ہتھاں کسراں آپ مروڑاں

دل زخمی ہے ڈٹھا کس سن ہتھاں تھیں رت بگدی ہے
قسمت بچ لکھیا ہے حسرتؔ ہر پل پہنچے شیشے جوڑاں

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

غم دا چنھکھڑ چُنھلیا اِتھے
در در تے دل رُلیا اِتھے
نفرت دے نہیرے بچ گُم کے
ہر کوئی راہوں بھلیا اِتھے

ہک عجیب زمانہ آیا
روح جسمے سنگ کُنھلیا اِتھے

بے دردی تہ بے پرواہی
نفرت دا در کُھلیا اِتھے

ہر ارمان دلے دا حسرت
گوڑی دے مُل تُلیا اِتھے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

اج رات غماں دی ہے نیہہ ویلا ہسنے دا
خوشیاں دے باغ اُجڑے کوئی رنگ نیہہ بسنے دا

احساس دی سولی تے کئی وار میں ٹنگیا ہاں
کیاں فر بھی ہجاں زندہ ایہہ راز نیہہ دسنے دا

کئی وار میں ڈٹھا ہے ہک عجب جیا منظر
ماواں دی چھوہل بچوں بچیاں کو کھسنے دا

اس قوم دی کشتی کو نہ چھوڑ طوفاناں بچ
کر ہمّت جواناں کجھ نیہہ ویلا نسنے دا

خوشیاں ہن مُک گئیاں ہے پنجرہ تیار حسرتؔ
ہن ویلا آیا ہے پکھنوں دے پھسنے دا

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

پھل خوشی دے پھلے اج
کنڈیاں دے بچ رُلے اج

مہر وفا تہ درد دا واشہ
سارے قصّے بھلے اج

ہر ہک بنداہ سڑدا اِتھے
بن گئے اندر چُھلے اج

بستی بستی جنگل بن گئی
پھرن درندے کُھلے اج

حسرتؔ سارے خواب نمانے
اتھروں بن کے ڈُھلے اج

CC-0. Kashmir Treasures Collection Srinagar. Digitized by eGangotri

آپی پُھل سُکائے سارے
رو رو نیر مُکائے سارے

بوٹا نفرت دا ہن پُھلیا
جگ نے کنڈے راہے سارے

دولت ہے کمزوری سب دی
فتنے اس بنائے سارے

دانے لالچ والے سٹ کے
پکھنوں جال پھسائے سارے

ہتھاں دی ہک لیک نیہہ مٹی
قسمت خاب مٹائے سارے

حسرتؔ کیاں بے درداں اگے
دُکھڑے تدھ سنائے سارے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

بستی ایہہ انساناں دی ہے
قیمت قدر حیواناں دی ہے
پیراں تلے رُلدی جنہڑی
لاش ماہڑے ارماناں دی ہے
نویں سوچ لیاسن جنہڑے
قوم کو لوڑ جواناں دی ہے
خبرے دو گز کفن بھی لبھسی
لوکاں فکر مکاناں دی ہے
ڈُب کے ترسی کشتی حسرتؔ
سنگن نِت طوفاناں دی ہے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

کتنے زخم زندگی دے کھا رہیاں
میں دلے کو روگ کوئی لا رہیاں

نفرتاں تہ حسد دے اس نہیر بچ
آدمی کو دِکھ کے میں پچھتا رہیاں

بِک گئی نیلامیاں تے ہر خوشی
دفن کرکے زندگی میں آرہیاں

اتھرواں دی کوئی قیمت نیہہ اِتھے
اس زمادے رسم ازما رہیاں

فر بہار ایسی کدے حسرتؔ اُتے
میں دلے کو آکھ کے سمجھا رہیاں

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

مالی پھل مروڑ کے ٹُریا
کنڈیاں دے بچ چھوڑ کے ٹُریا
غم دا سنگی بے پرواہ ہے
خوشیاں تھیں مُنھ مور کے ٹُریا

کُجھ نیہہ چھوڑیا جاندی واری
اتھروں سب نچوڑ کے ٹُریا
منزل بنسی قسمت اُسدی
جنہڑا قدماں جوڑ کے ٹُریا

ارماناں دیاں قبراں حسرت
یاداں اج دبوڑ کے ٹُریا

Digitized by Sri Guru Granth Jee Research Institute, Sri Guru Granth Jee Research University

رُلدی رہی دُعاء بھی باندے
مُکدی رہی وفا بھی باندے
اکھیاں اگے غلطی کیتی
ملدی رہی سزا بھی باندے
نظراں بچ حکیم اوہ آسا
گیا زخماں لا بھی باندے
کتنے درد دے منظر تکے
ہسدا بے پرواہ بھی باندے
ہک دن مل کے گلاں کرساں
میں ، توں ہور خدا بھی باندے
ہسنے دا جس بہانہ دِتا
اج گیا روا بھی باندے
ارماناں دی لاش کو حسرتؔ
ثُریا اج دفنا بھی باندے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

ہر زخم دُکھ رہیا ہے اج ہر غم بھی ہُن جوان ہے
موسم غماں دا آ گیا اکھیاں تھیں لہو روان ہے

اُس تھیں بغیر ہوٹھ بھی پُہلے نے مسکراہٹاں
ترکھے غماں دے تیر ہین سینہ ماہڑا نشان ہے

گلیاں تہ کوچے کوچیاں رُلدی رہی ہے زندگی
بے ترس سارے لوک ہین ظالم بڑا جہان ہے

سُکی ہے دل دی شاخ بھی اج موسمِ بہار چ
اُجڑیا باغ بے وقت مالی بڑا حیران ہے

یا رب توہڑے جہان چ حسرت تے نامُراد ہے
مُدتاں تھیں روندی ہے دعاء ایہہ کیسا امتحان ہے

CC-0. Kashmir Research Institute. Srinagar. Digitized by eGangotri

ہُن اُس دے پیار دا بھی بہانا بدل گیا
اکھیاں دا قصّہ دل دا فسانا بدل گیا

بچّے ہُن اِس نگر دے کس نال کھیڈسن
مجنوں دا اس گلی تھیں ٹھکانا بدل گیا

لُٹیا ہے رنگ و بو دی ہک حرص سُن جہاں
ہک مُچ ہی ذی شعور سیانا بدل گیا

ہر کوئی لگ رہیا ہے اج اوپرا اِتھے
میں بدلیاں بھی کے کہ زمانا بدل گیا

چانن لگا تُساں دا کوہِ طور دی طراں
حسرتؔ ماہڑے دلے دا ویرانا بدل گیا

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

سڑدے پُھل بہاراں ڈِٹھے
اوہکھے منظر یاراں دِٹھے

نفرت حسد دے نہیرے اندر
ڈُبے دل ہزاراں ڈِٹھے

بے ہمّت پئے رہ گئے پچھے
رستے نویں سواراں ڈٹھے

رت نچوڑ کے پیندے اِتھے
مُچ طبیب بیماراں ڈٹھے

دن دی لوئی دے نچ حسرت
تارے کئی لاچاراں ڈٹھے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

مُدتاں تھی میں چھپایا اوہ راز کُھل گیا ہے
ہک درد دا سمندر اکھیاں تھیں ڈُھل گیا ہے

میں سام سام رکھیا جگ دی بری نظر تھیں
اکھیاں دا اوہ بھی موتی بچ خاک رُل گیا ہے

کتنا بدل گیا ہے اوہ موسماں دے نالوں
وعدے تہ قسماں سارے بے درد بھل گیا ہے

ایہہ دنیاں ربّا مصر دا بازار بن گئی ہے
اٹی دے مُل غریب دا ارمان تُل گیا ہے

ہک بستی جس بسائی دل دی انہیریاں بچ
اج ہر دیا بجھا کے محفل تھیں جُل گیا ہے

کد تک سمھال رکھدا آساں پرایاں حسرت
ماہڑے ہتھاں تھیں کوئی شرداں دا پھل گیا ہے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

پیا دل بچ بسدا ہے مزمان برا لگدا
اوہ سنگی حیاتی دا ارمان برا لگدا

حیواناں بچ ڈٹھی میں خوبی اُلفت دی
حیران ہاں انساں کو انسان برا لگدا

میں لکھیا لہوے سنگ ہک قصّہ دل اُتے
ہن اپنی کہانی دا عنوان برا لگدا

کر ہمّت کجھ زیادہ بدلا تقدیراں کو
نِت منّا قسمت دا احسان برا لگدا

توں اپنے حالے تے کجھ غور بھی کر حسرتؔ
کیاں بریاں گلاں دِکھ کے حیوان برا لگدا

CC-0. Panjab Research Institute, Chandigarh. Digitized by eGangotri

کتنے درد فسانے رُلدے
اکھیاں خاب ایانے رُلدے

اتھروں ہک نیہہ ڈُھلیا دِکھ کے
اپنے ہور بیگانے رُلدے

مدت گزری اکھیاں دے بچ
کتنے خاب سہانے رُلدے

خوشبو دے تہوکھے بچ پھسے
شرداں پھور نمانے رُلدے

کجھ ارمان دلے بچ حسرت
گزرے کئی زمانے رُلدے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

عمر خوشیاں دی سوہانی مُک گئی
خون بچ بھی اوہ روانی مُک گئی

اتھرواں دی زندگی تھوڑی جئی
ڈُھل کے اکھیاں تھیں کہانی مُک گئی

پیار ،ہمدردی دا جزبہ کُر گیا
ریت ساری اوہ پرانی مُک گئی

لگ گئی مرنے غماں دے زندگی
رُلدیاں در در جوانی مُک گئی

فرش تھیں تا عرش تکوڈھونڈ دی
زندگی حسرت نمانی مُک گئی

CC-0. Kashmir Treasures Collection Trust Srinagar. Digitized by eGangotri

بھلے اج نظارے سجناں
تہاڑی دِسدے تارے سجناں
دکھدیاں ،دکھدیاں اس نگری تھیں
بھن گئے بھار پیارے سجناں

کھادا پیچ ضمیر بھی لوکاں
خود غرضی سُن مارے سجناں
سٹ گئی زندگی قبرے اندر
دے کے چہوٹھے لارے سجناں

حسرتؔ مان جہاندا کیتا
ٹُٹے خاص سہارے سجناں

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

دو گھڑیاں غم ظالم نیہہ دل تھیں نکلدا ہے
خبرے کد ڈنگ مارے ایہہ ناگ تے پلدا ہے

اس دل دیاں گُٹھاں بچ ہک درد نمانا ہے
احساس دے تیراں سنگ دل ماہڑا سلدا ہے

ایہہ کہڑا تماشہ ہے چن تارے دکھدے ہین
اوہ آس دا ہک موتی اج خاکے رلدا ہے

قسماں جس کھاہدیان سن اس سر دی کئی واری
ہن اسدا نشانے تھیں کوئی وار نیہہ ٹلدا ہے

اس پیار دا بیری ہے جگ تھیں بھی جدا حسرتؔ
اوہ ساڑ کے دل اپنا ہن تلیاں ملدا ہے

Digitized by eGangotri

نِت رُلدے ارمان میں ڈٹھے
رستے سب ویران میں ڈٹھے

خوشیاں دی دعاء میں منگی
غم دے نت طوفان میں ڈٹھے

خود غرضی دے اس نگری بچ
رُلدے کئی انسان میں ڈٹھے

یارب خیر ہوئے پھلاں دی
شرداں دے امکان میں ڈٹھے

مٹی دے بچ رُلدے حسرت
دینہہ چن تہ اسمان میں ڈٹھے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

جنگل باغ سڑے اس رُت بچ ہر ڈالی فریادی کیتی
رت دا کارو بار کیتا تدھ کے سوہنی بربادی کیتی

کدھر گئے سکون دلے دے کدھر گئی محفل دی رونق
امن سکون دا ڈیرا پٹ کے وحشت سن آبادی کیتی

ہائے ارمان تلے تہ چھمر وتسدی چھولی آنہ سکداں
سینہہ رِچھ کھول دتے تدھ ربّا سپاں دی آبادی کیتی

مر گئے ارمان دلے دے جیندا ہاں ہک قبرے بچ
چن تارے سب توہڑے ربّا ماہڑے دل ناشادی کیتی

گزرے ویلے یاد جے آئے تہوکھ لگی اس سینے بچ
اکھ کھولی ارماناں حسرت زندگی بے سوادی کیتی

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

خوشیاں دا اعتبار نہ کرساں
غم دا کجھ اظہار نہ کرساں

زخم لگے تے کیتی توبہ
دل دا کاروبار نہ کرساں

تُہپ دی ساڑی شبنم آکھے
پھلاں نال پیار نہ کرساں

لد کے بھار بھروسے والا
دل کو میں لاچار نہ کرساں

سیک کے اگ بخیلی والی
سہنہ ساڑ انگار نہ کرساں

ڈُب کے مرنا اس بچ ہک دن
خوشیاں دا انبار نہ کرساں

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

ڈُبدا دیہہ نِت کوکاں مارے
توبہ ہار سنگار نہ کرساں
لالچ دا کوئی بھوت دلے تے
بھُل کے یار سوار نہ کرساں
چُپ چُپتا ڈُب گیساں میں
کوکاں ،شور پکار نہ کرساں
اتھروں پی کے جیساں حسرتؔ
اکھیاں اُتے بھار نہ کرساں

قطعہ

پھلاں دی اکھیاں تے ٹیپے تریڑ دے
کتنے کنڈیاں دی اوہ چھوہاں سہہ گئے
موسماں دا حال پچھیا شام سُن
صبح دے اتھروں کہانی کہہ گئے

☆

CC-0. Mata Sundri Kanya Maha Vidyalaya Collection, Jalandhar. Digitized by eGangotri

اج بدل گیا موسم ہر موڑ خفا لگدا
ہے روح تے اُداسی بچ ہور دل بھی جدا لگدا

اس دور دے انساں کو اُلفت دی عنایت کر
نفرت دے روگ اُتے ایہہ درد دوا لگدا

کر زندگی کو روشن دل ساڑ کے توں اپنا
چنگا نیہہ مکو بلدا منگیا دا دیا لگدا

ہر طرف اُداسی ہے ہک خوف جیا منظر
اس شہر دے نہیرے بچ ہر ظلم روا لگدا

ایہہ زندگی امانت ہے ہن موڑ کنہنو حسرتؔ
ہن اِتنا لاغر ہاں ایہہ بھار سزا لگدا

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

زندگی انسان کتنے کھا گئی
موت آکے راز ایہہ سمجھا گئی

غم دے مارے کے بہاراں لوڑ دے
رُت جنیڑی آئی انہاں ترسا گئی

پہلاں پہلاں پیندی آسی ایہہ شراب
خون پی کے شاعری پچھتا گئی

لالچاں تہ حرص دے اس دور بچ
دوستی بھی رنگ ارج بدلا گئی

ہوگئے پورے ماہڑے ارمان سب
زندگی کو موت جد گل لا گئی

سام کے رکھی میں حسرتؔ عمر تھیں
اج کیاں فریاد ہوٹھاں آگئی

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

ہک وار دل اُتے ایہہ تحریر لکھ چھوڑاں
پیراں تُساں دی یاد دی زنجیر لکھ چھوڑاں

ہر طرف جتھے خوشیاں ہر طرف رونقاں
آ ایسے خاب دی اج تعبیر لکھ چھوڑاں

محنت کراں اے دوستا ہن دل دے خون سنگ
خوشحال قوم دی آ تعمیر لکھ چھوڑاں

ارمان اُس بنا کے ایہہ فیصلہ دِتا
اس درد کو ہمیش دا بے پیر لکھ چھوڑاں

چنگا نیہہ ہوندا روز دا قسمت اُتے گِلہ
منگ کے خدا تھیں آپ ہک تقدیر لکھ چھوڑاں

حسرتؔ تُساندے سامنے میں اتھروں ڈھول کے
چہرے تے زندگی دی تفصیر لکھ چھوڑاں

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

کجھ زخم ہور لاویں ارمان کجھ جگاویں
چہکھڑاں دے شہر اندر ہک آلنا بناویں

میں اپنے اتھرواں بچ ارمان ڈوب چھوڑے
جہلم دے پانیاں وے ماہڑی آس دندے لاویں

کد تک سمھال رکھاں جند جان سب پرائے
سجناں وصل دا ہُن توں پیغام تے سنا ویں

ہک بے بسی دا قصہ در در تے کے رُلاسیں
ایہہ درد لا دوا ہے دل بچ سدا چھپاویں

میں دِکھ نہ سکداں حسرتؔ بربادیاں دا میلہ
اکھیاں کو دے کے ہاسا مُچ درد نہ بدھاویں

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

راز دل دا اکھ پئی دسدی رہی
سوچیا پتھر دی سِل گھسدی رہی

اپنے گھر دا اج پتہ پچھنا پیا
ہائے بستی اوپری بسدی رہی

میں تے اُس دے حال تے روندا رہیاں
دنیاں ماہڑے حال تے ہسدی رہی

موت دے سِر تے لگا اِلزام کُل
زندگی بھی زندگی کھسدی رہی

کے دہساں حسرت تہ اُس دی زندگی
ایہہ کبوتر جال بچ پھسدی رہی

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

جد کدے ڈٹھے میں اُجڑے کنہر ڈٹھے
اپنے کنہر بچ لوک میں بے کنہر ڈٹھے

میں تے رکھی تاہنگ ڈاری مارساں
آس دے پنچھی کپے دے پر ڈٹھے

کے دہساں کے کے گزاری ہجر بچ
کتنے رستے اکھیاں اتھروں بھر ڈٹھے

نہ بنیں مظلوم دنیاں مارسی
اس زمانے دے ظلم میں جر ڈٹھے

دنیاں لاشاں تے سیاست کھیڈدی
چارے پاسے ایہہ تماشے گرڈٹھے

کفن جان ایہہ زندگی دی چادراں
خاصیاں حسرت ایہہ سودے کر ڈٹھے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

یاد دی بستی اندر ٹھونڈاں ٹھکانے یار دے
اتھروں سب چھولی سمھالے میں بے گانے یار دے

زہر دیاں کٹھاں میں پی کے اج توڑی زنداہ رہیاں
بنگئے ارمان سارے ہائے نشانے یار دے

پتھراں دے شہر اندر نہ بنائیں کہر کدے
شیشیاں کو چور کر گئے مچ بہانے یار دے

چھانولا بوٹا کوئی رستے تھیں کپیا ظالماں
پھل خزاں دے کے برابر اس پرانے یار دے

برف دی لانی تہ چھمراں سامنے ماہڑا مزار
مر کے بھی آباد کیتے میں ویرانے یار دے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

قید بچ کسراں گزردی ہے حیاتی دی کیہڑی
پیراں بچ سنگلاں تکیں آکے نمانے یار دے

جے بصیرت ہے تاں ہر ذرّے بچ اُسدا نورڈ کھ
ایہہ بہاراں تے خزاں موسم سہانے یار دے

اوہ فقیراں کو غنی کردا ہے اپنے کرم تھیں
ہر گلی ہر موڑ تے کھنڈے خزانے یار دے

بھانویں منصورؔ دے وانگو دنیا سولی چاہڑسی
میں تہ مردے وقت بھی پڑھساں فسانے یار دے

توہڑیاں ہوٹھاں تے حسرتؔ عاجزی کے بولسیں
پکھنواں پہوراں زبانی سن ترانے یار دے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

کھیڈن کجھ کجھ نال چنے دے اسماناں تے چڑھ کے
کجھ نمانے دیوے بالن دھنیئے اگے کھڑ کے

اُن دے بھی کنہر چنہڑ گئے ربا شر دے پتراں نالوں
جنہاں رکھیا کنہر دا بٹا فولاداں کو کنہڑ کے

اَسماناں تھیں چنڑ کے اُٹھنا میں کجھ من بھی گیساں
پر کدے نہ اُٹھسیں سجناں توں نظراں تھیں چنہڑ کے

کھس کے کھینا لوکاں کولوں ہے عادت حیوانی
کے کجھ لبھسی دھسو یارو ہک دوئے سنگ لڑ کے

اس نگری دے کجھ ہک بچے منزل دی راہ لوڑن
اگے اگے ٹُردا جاویں اُن دا ہتھ پکڑ کے

ہک ہک ٹیپا بگدا حسرت پانی ہن اکھیاں تھیں
خاک ہویا جد باغ دلے دا ہاڑ دی گرمی سڑ کے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

شرد دے پتر کے جانن راز ماہڑے حال دا
کے دہساں کے کے نہ کیتا کون لکھتاں ٹالدا

غرض دے سنگی ڈٹھے بازار دا دستور بھی
کوئی نہ گاہک جگ تے لبھیا کھوٹے جئے مال دا

بُجھ گئی شمع بھی آخر خونِ دل منگدی رہی
قدرداں لوئی دے مُکے کون دیوے بالدا

روزگاراں کو نہ تڑفیں ایہہ حقیقت سمجھ کے
پتھرے دے جگر اندر کون کیڑا پالدا

جہلمے دے اُس کنارے خوش بسیں توں ظالماں
توہڑیاں ہجراں گزردا ہر مہینہ سال دا

ٹُر گئے غمخوار حسرتؔ مُڑ کے نہ دِکھدے کدے
کون بیٹھا بچ اڈیکاں اج بھی قضئے جالدا

CC-0 Kashmir Research Institute. Digitized by eGangotri

اُجڑیاں اُن بستیاں دی مچ نہ ہُسن فریاد کر
آ نویں دنیاں دے اندر کہِر نواں آباد کر

غم دی سنگت ہے پیاری مفت دی ہے ایہہ شراب
بن گیا دل مے کدہ ہن ہور بھی برباد کر

اج تکو پھل مارنے برداش نیہہ ہوندے ماہڑے
میں توہڑے پتھر بھی جھلے اوہ زمانے یاد کر

بے بسی دے جال اندر پھس گئی ہے زندگی
ہجر دے پنجرے تھیں کڈھ کے دوستا آزاد کر

سڑ گیا بوٹا اوہ حسرتؔ بھانویں جہلم ڈھولیا
آس دے بوٹے کو یارب فر کدے تے شاد کر

CC-0. Kashmir Research Institute. Srinagar. Digitized by eGangotri

ہواواں نے دُکھ پچھلے سارے جگائے
بھلے بسرے سب درد اج یاد آئے

میں ڈیکاں تساں سجناں شنگراں تھیں اوہلے
تُساں اج توڑی بھل کے پھیرے نہ پائے

پھلاں دی اکھیاں تریڑاں دے ٹیپے
زمانے ڈٹھے ہور فسانے بنائے

اوہ جیندا رہیا لاکے ہوٹھاں تے جندرے
ایہہ نہورے گلے بھی زمانے سکھائے

اکھیاں دا جہلم تُساں در رواں ہے
برفاں دے ڈِل سارے گالے مکائے

ماہڑی شوق حسرتؔ سلامت اجاں بھی
توہڑے حُسن دے پھل تے شرداں سُکائے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

پُنہل پُنہلیکھے زندگی دے زندگی کو کھا گئے
چُپ چُپیتی آرزو کو خاب کجھ ترسا گئے

اپنا کنہر ہی قید خانہ بن گیا ہے کے کراں
اپنی بستی اپنا پنجرہ اپنا آپ تہوکھے کھا گئے

پر کپا کے ہن پکھیروں کے اُڈرای مارسن
لالچاں دے چُگ کے دانے آپ ہی پچھتا گئے

موسماں دی نیت بھی چنگی نیہہ لگدی سوچ کنہن
بجلیاں چنہولی چھپاکے جان والے آگئے

ویلے دیاں ہین نمازاں تہ کویلے ٹکراں
گل سیانی لوک دانا حسرتاؔ سمجھا گئے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

ختم سجناں خون بچ بھی ہن روانی ہوگئی
اج پرائی اوہ پیاری زندگانی ہوگئی

پیلیاں پتراں دی دنیاں گس کو دیواں دوستا
ناں توہڑے اے ظالماں کھلدی جوانی ہو گئی

ریجھاں دی قبراں کو دِکھ کے ہر گلی ہر موڑتے
کے دھساں برباد کسراں زندگانی ہوگئی

زندگی تھیں بھی پیاری آس ہک آسی مکو
سام رکھی اج توڑی آخر بے گانی ہو گئی

اتھرواں چہرے تے ڈُھل کے کھول دِتے راز سب
اکھیاں اکھیاں دی زبانی ہک کہانی ہوگئی

میں تہ حسرت درد دا اظہار نیہہ کیتا کدے
ایہہ خطا شائد ماہڑی غزلاں زبانی ہوگئی

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

رُلدی ہے درداں دی ماری رستے بچ
تڑفے ہک فریا دبیچاری رستے بچ

ہُن مریض دا حال نہ پُچھو کے گزری
لگدی ہے دعاء بھی پہاری رستے بچ

چا کے تھکی مُج حیاتی بے چاری
بھاری غماں دی ہک کھاری رستے بچ

ہر کوئی اپنے غم بچ ڈُبیا دسدا ہے
ختم ہوئی جگ تھیں غم خواری رستے بچ

دہ امانت موڑکے حسرتؔ وقتے نال
رہ گیسی ایہہ چیز اُدھاری رستے بچ

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

جند نمانی رُلسی کد تک کجھ بولو
غمدا چھنکھڑ چُھلسی کد تک کجھ بولو

نفرت دے اس باغے اندر دہسو تے
پیار دا بوٹا پُھلسی کد تک کجھ بولو

غم نِت دا مزمان ہے دل بچ بسیا دا
خبرے کنہ تھیں جُلسی کد تک کجھ بولو

سینے بچ طوفان ہے دُکھاں درداں دا
اکھیاں تھیں ایہہ ڈُھلسی کد تک کجھ بولو

چھپیا دل دیاں گُٹھاں حسرتؔ عمراں تھیں
راز پتہ نیہہ کھُلسی کد تک کجھ بولو

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

تہرتی تھیں اسمان دی قیمت کے پُچھاں
میں اپنے ارمان دی قیمت کے پُچھاں

رت برِتی اس نگری دی ہٹی تے
میں چہلیا انسان دی قیمت کے پچھاں

ما ء دی زُہدی ککھ بھی جے نہ یادِ رہی
میں اسدے احسان دی قیمت کے پُچھاں

بیچ کے اوہ احساس دی دولت دنیاں تھیں
ہُن ہک بُت بے جان دی قیمت کے پُچھاں

ہوس پرستی دے بازارے بچ حسرتؔ
رتی بھر ایمان دی قیمت کے پُچھاں

CC-0. Kashmir Research Institute. Srinagar. Digitized by eGangotri

فر کسے سُن گل سنائی درداں دی
پُہکھر دل بچ ہور پُہکھائی درداں دی

نیم حکیمی اپنی حد ازماندی رہی
دیندا رہیا بیمار تُہوائی درداں دی

رکڑ تہرتی دا ایہہ روڑا مُکدا نیہہ
اکھیاں سن برسات برہائی درداں دی

ٹیپا ٹیپا ڈُھلے اتھروں شعراں دے
جد بھی تدھ سوغات پُہچاہی درداں دی

ٹھہلا ٹھہلی رِیت ہے اِتھے دنیاں دی
کس کو گچھ کے گل سمجھائی ردراں دی

ہک بے چارے دلے اُتے کے ورتی
تدھ بھی حسرت حد ازمائی درداں دی

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

خاب اوہ چکنا چور کیتے تاں کے لبھیا
زخم ماہڑے ناسور کیتے تاں کے لبھیا

میں تریڑ دا ٹیپا اینویں سُک جاندا
تہرتی تے تندور کیتے تاں کے لبھیا

اپنے متھے تے اُس ظلم لکھا کیہدے
درد ماہڑے مشہور کیتے تاں کے لبھیا

کیتی نیہہ گُستاخی تارے پہننے دی
سب ارمان رنجور کیتے تاں کے لبھیا

ہر کوئی بٹے مارے پکے میوے کو
تدھ بوٹے پہر پہور کیتے تاں کے لبھیا

حسرتؔ ہر دم پُچھدا اس زمانے تھیں
سجن ماہڑے دور کیتے تاں کے لبھیا

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

خود غرضے انسان ماہڑے نیہہ تُسدے ہین
پھسے بچ طوفان ماہڑے نیہہ تُسدے ہین

کے غم کھاواں میں پرائی چیزاں دا
دینہہ چن تہ اسمان ماہڑے نیہہ تُسدے ہین

میں تہ ہک خلوص ترکھڑی رکھدا ہاں
ایہہ کھوٹے پروان ماہڑے نیہہ تُسدے ہین

اِس بازارے ہر کوئی ایندا جُلدا ہے
بچن جو ایمان ماہڑے نیہہ تُسدے ہین

مُکو درد دی دولت دتی تدھ حسرتؔ
ایہہ روندے ارمان ماہڑے نیہہ تُسدے ہین

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

نظمان

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

اِلتجاء

جدتک ساہواں دی کھیڈ رہی میں رحمت لوڑاں آخر تک
میں بخشش ہو ر عنایت دی اُمید نہ توڑاں آخر تک

اِقرار کراں تے مُجرم ہاں ،اِنکار کراں تے کُوڑ ہوسی
میں عاصی توہڑی رحمت دی ہک آس نہ چھوڑاں آخر تک

غیراں کوتوں امان دینویں میں فر بھی تو ہڑا بردا ہاں
کرماں دی بارش کر میں تے دامن نہ چھوڑاں آخر تک

غیراں دے درتھیں دور رکھیں بس توہڑا در ہی کافی ہے
ہک درتوہڑے دامیں منگتا ہتھ دوئے جوڑاں آخر تک

میں عاجز تہ لاچار تے ہاں پر رحمت توہڑی کافی ہے
ماہڑی دولت حسرت ہین اتھروں پیا نین نچوڑاں آخر تک

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

شناخت

مُنڈھ قدیماں تھیں عیاں شانِ شجاعت اَسدی
موضوع محفل دا رہی سوہنی طریقت اَسدی
کردی حیران زمانے کو سخاوت اَسدی
دو جہاں واسطے زینت ہے شریعت اَسدی

ربِ کائنات نے آدم تھیں ہے اِنساں کیتا
شُکر اُس ذات دا جس سُن ہے مُسلماں کیتا

واسطے جگ دی ھدایت دے ہے قُرآں دِتا
تزکیہ نفس دی خاطر اساں رمضاں دِتا
پنج نمازاں دی پُکاراں دا ہے اعلاں دِتا
امن تہ رحم دِلے بچ بڑا ایماں دِتا

درس نیکی دا عبادت دی عنایت لبھی
صلہ رحمی بھائی چارہ تہ ھدایت لبھی

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

ہے معبود ہک ہی ، ہک ہی فکر دے جانو
اسیں وارث ہاں علم ہور ہُنر دے جانو
ہاں نہ منگتے گسے ہور دے در دے جانو
نہ پُجاری ہاں کسے شمس قمر دے جانو

ذات واحد ہے شریک نہ اُس دا کوئی
اوہ نہ جمیا گسے تھیں ہور نہ جنیاں کوئی

اساں نمرود ی تہ فرعونی زمانہ ڈٹھا
دورِ جہالت ابو جہل فسانا ڈٹھا
نالے نالے اساں نبیاں دا کہرانا ڈٹھا
نعرہ تکبیر دا ہر دور ترانہ ڈٹھا

اسیں مٹساں نہ حشر توڑی مٹا کے دِکھو
ڈُب کے اُٹھساں کسے طوفان ڈُبا کے دِکھو

اج بھی اِبلیس کئی چہرے بٹا کے ایندے
کچھ تلے کوئی شمشیر دبا کے ایندے
کوئی صورت ہی اساں والی بنا کے ایندے
کوئی للکار کے اعلان سُنا کے ایندے

اس دی پہچان دا حافظ ہے اس دا اللہ
کوئی مٹاسی نہ اُنہاں کو ہے جنہاں دا اللہ

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

قلم

خالق بھی لکھے لکھتاں ایہہ قلم دی عظمت ہے
عرشاں تے بھی رہندی ہے ایہہ اس دی فضیلت ہے

مالک کو غلام، کدے شاہواں کو گدا کدری
بے باکی وحق گوئی قلمیں دی طبیعت ہے

حاکم تہ کوئی مُنصف شاعر تہ لکھاری ہے
ہے اہلِ علم کوئی بس قلم بدولت ہے

حافظؔ تہ شیرازیؔ یا اِقبالؔ تہ رومیؔ ہے
ایہہ رب دی عنایت ہے ہور قلم دی عزّت ہے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

اس قلم دی عظمت کے میں دہساں جاہل کو
با ذوق تہ با علماں اس نال محبت ہے

احسان کیتا یارب میں جنہے نمانے تے
ایہہ نعمت تُدھ بخشی حسرتؔ تے عنایت ہے

قطعہ

زندگی بچ درد دا طوفان ہے
زندگی بھی زندگی بے جان ہے
ٹُر گئے دل تھیں خوشی دے قافلے
کے پتہ دل کد تکی مزمان ہے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

وطن دی مٹی

خوشبواں کھنڈیاں بچ ہواواں
سوہنیاں سوہنیاں خاص اداواں
بہار تے ہوندی ہے مُچ پیاری
رونق لاون موڑ خزاواں
ایہہ مٹی ہے پیاری مٹی
سونے تھیں بھی نیاری مٹی

اس مٹی دے ذرے پیارے
قُدرت نے کے خوب نکھارے
لشکے ہر ہک ذرّہ اس دا
تہرتی اُتے کھنڈے تارے
ایہہ مٹی ہے پیاری مٹی
سونے تھیں بھی نیاری مٹی

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

ساون دی برسات لگی ہے
خوشبو دی بارات لگی ہے
دل دماغ بھی سجرا حسرت
قُدرت دی سوغات لگی

ایہہ مت ہے پیاری مٹی
سونے تھیں بھی نیاری مٹی

قطعہ

گِن گِن کے قدم رکھے جس دی تلاش بچ
نیڑے پہنچا کے آپ اوہ منزل وچھڑ گئی
سِر تے بدل بھی گجدا تہ کڑکدا رہیا
ڈوگی گسے غریب دی جگ باندنے سڑ گئی

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

پہاڑی جوان

اکھیاں بچ خود داری دِسے
سینے بچ غم خواری دِسے
ہمّت خوب کراری دِسے
موہنڈے چادر پیاری دِسے
سِر تے کُلاہ شان اِنہاں دی
شرعی لباس پہچھان اِنہاں دی

سوہنی پہاڑی بولی بولن
مٹھی رس کناں بچ گھولن
چھپے دے کُجھ راز بھی کھولن
دنیاں دی ایہہ نبض ٹٹولن
شکلوں بہت پیارے لوکو
اسماناں دے تارے لوکو

پہاڑاں پہٹن کے رزق کماندے
فرہادے دی رسم نبھا ندے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

گسے گل تھیں نیہہ کنہبرانے
اگے اگے بدھے جانے

صبر دا لڑ نہ ہتھوں چھوڑن
رب دا خاص بھروسہ لوڑن

پڑھ لکھ کے مُنج اگے جاندے
قوم دا اُچا ناں کراندے

ماں بولی تے مان ایہہ کردے
قوم دی عزّت خاطر مردے

طوفاناں تھیں نہ ایہہ ڈردے
کتنی وار ایہہ ڈُبدے تردے

دشمن دے دند کھٹے کردے
رل مقابلہ کنہٹھے کردے

رُستم تہ سُہراب سدھاون
اُلفت دا دستور نبھاون

اوپکھے ویلے مِل کے راہون
مجبوراں دے کم نبھاون

جس پاسے بھی ایہہ ٹُر جاون
خالی ہتھ نہ حسرت آون

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

ٹھنڈی چھاں

کتنے جتن تسیہے کردی
دُکھ سہندی پر آہ نہ بھردی
لگن نہ دیندی گرمی سردی
بچیاں خاطر تڑفدی مردی
بچیاں خاطر قصیئے جالے
پُہکھی رہ کے اُنہاں پالے

غم سارے اوہ آپے سہندی
دُکھ درداں کو دور کریندی
تتی تُہپ نہ لگن دیندی
سِر تے اپنی چھپری ڈھیندی
حسرت سِر تے چھاں ہوندی ہے
ہور کوئی نیہہ ماں ہوندی ہے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

مٹھی زبان

مٹھی ہے زبان اساں دی
ایہہ ہے یارو شان اساں دی
نال فخر دے بولاں پہاڑی
سوہنی ہے پہچھان اساں دی
پہوراں دے نغمے دے وانگوں
بولی خاص روان اساں دی
جان بھی حاضر توہڑی خاطر
زندگی ہے قربان اساں دی
کِھلدی پُھلدی رہوے ربّا
رہوے زبان جوان اساں دی
ماکھی نالوں مٹھی حسرتؔ
ماں بولی ہے جان اساں دی

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

ہمت

ہزار رستے تہ منزل ہک ہے قدم تے اگے بدھا کے دِکھو
راہواں دے پتھر بھی آپ ہٹسن ٹھوکراں سنگ ہلا کے دِکھو

خدا دا ناں کہن آغاز کیتا جنہاں نے شوقِ سفر دا یارو
قطرے قطرے تھیں ہوندا دریا دِلے دی ہمّت جُٹا کے دِکھو

ہے کامیابی بھی اِس جہاں دی تہ نالے عُقبیٰ دی کامرانی
تلاش تہ جستجو ضروری دِلے تھیں پردے ہٹا کے دِکھو

اساں دا ہے حوصلہ سلامت اسیں طوفاناں کو ٹھہلدے ہاں
اسیں نہ ڈردے انہیریاں تھیں کدے ہے ہمّت ڈرا کے دِکھو

جگر فولادی اساں دا دِکھو اسیں پہاڑاں دے پُتر حسرتؔ
جنہڑا ابھی ٹکرے اوہ آپ پنجسی کدے اساں کو مٹا کے دِکھو

CC-0. Kashmir Research Institute. Digitized by eGangotri

کوہاڑا

کوہاڑا موہنڈے اُتے چڑھیا
گچھ گھنے جنگل بچ بڑیا
ڈکنے نال بھی فر نہ اڑیا
کر گیا مارو مار کوہاڑا
جنگل دا سردا کوہاڑا

چنگی پان لوہارے چاھڑی
تہرتی دی فر مُنی داڑھی
آکھن اوزون لئر بھی پھاڑی
کردا کے کے کار کوہاڑا
جنگل دا سردار کوہاڑ

ہک غریب دی ٹہاری بن گئی
دشمن دنیاں ساری بن گئی
آپے خاص بے پاری بن گئی
لُٹدا گُل سنسار کوہاڑا
جنگل دا سردار کوہاڑا

CC-0. Kashmir Research Institute. Srinagar. Digitized by eGangotri

مُٹھی گرم نہ جد تک ہوسی
قید کوہاڑا تدھ تک ہوسی
قیمت اِس دی حد تک ہوسی
کھلسی فر ہک وار کوہاڑا
جنگل دا سردا کوہاڑا

بوٹے کپ کے فر پچھتاواں
کتنی واری قسماں کھاواں
مُڑ کدے نہ جنگل جاواں
ٹِکدا نیہہ لاچار کوہاڑا
جنگل دا سردا رکوہاڑا

حسرتؔ کجھ خیال تے کریو
بوٹے لا کے تہرتی بھریو
نیہہ تاں اپنی گردن دھریو
ٹوٹے کرسی چار کوہاڑا
جنگل دا سردار کوہاڑا

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

دراٹی

اِبنِ آدم عقل چلائی
دراٹی لوہا کپ بنائی
چاھڑی پان لوہارے چنگی
بن گئی دراٹی ڈِنگ پڑنگی

انساناں دے کم بناوے
حیواناں کو خوب رجاوے
لیتریاں دے بچ جان ایہہ پاوے
ہتھاں بچ چمکارے لاوے

لوہے دے دوروں نالے آئی
اِس تھیں ہے تلوار بھی جائی
مُنڈھ قدیم دی سنگت اِس دی
کٹر مشین بھی منگت اِس دی

CC-0. Kendriya Shodh Kendra Bastar, Chhattisgarh. Digitized by eGangotri

ایٹمی طاقتاں دا سِر کُھر کے
گن مشیناں نالوں کُہر کے

سب مشیناں مُکدیاں ڈِتھے
اِس دی لوڑ پیندی فر اُتھے

شام دے سائے تھیں ڈرنا چھوڑ دِہ
اِیہہ فضولا خوف کرنا چھوڑ دِہ
ہر انہیرے دے پچھے چھپیا سویر
موت تھیں پہلاں ہی مرنا چھوڑ دِہ

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

لوک

اِس نگری بچ دِکھدا رہنداں رتو دے ترہائے لوک
اپنے اِتھے سارے ہوکے فر بھی ہین پرائے لوک

رونے دی نیہہ فرصت ملدی کیسا عجب زمانہ ہے
کتنے درد چھپا سینے بچ کردے ہائے ہائے لوک

خود غرضی بے دردی اِتھے کتنے رنگ بٹاندی ہے
اتھروں دِکھن فر بھی ہسن کتنے بے پرواہے لوک

حرص تہ لالچ دے بچ ڈُب کے اپنا فرض بھلایا ہے
دولت دہس چمکارا اِتھے بچ ڈاھڈے ترسائے لوک

ہائے افسوس اے مجبوری تدھ پلا پکڑ کے رکھیا ہے
ہوٹھاں اُتے چٹھے ہاسے سینے درد چھپائے لوک

باقی کجھ نہ رہسی حسرتؔ ایہہ دنیاں ازمائش ہے
کتنے رنگ بٹا کے اپنے قدرت نے سمجھائے لوک

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

انہیرا

کتنے سوہنے خاب سجیندے نہیرے بیچ
لوک ایانے ٹھوکر کھیندے نہیرے بیچ

نہیری دنیاں دے بسنیک بیچارے لوک
ارماناں دیاں لاشاں چیندے نہیرے بیچ

منصوریؔ دے دعوے جنہڑے کردے ہین
عشق اُتے اوہ فتوے لیندے نہیرے بیچ

اپنیاں اکھیاں بند کرکے نمانے لوک
انہیاں دی ہن لو ازمیندے نہیر بیچ

قدم قدم تے مکر فیب دی دنیاں ہے
لوک بیچارے تہوکھے کھیندے نہیرے بیچ

بے وقتی دی تسبیح پکڑی ہتھاں بیچ
زاہد رُٹھا رب منیندے نہیرے بیچ

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

نفرت دا طوفان تے چار چوفیری ہے
سجن ڈٹھے غوطے کھیندے نہیرے نیچ

دینہہ دوپہری راہے جنیڑے چھوڑ گئے
یاد مُکو اوہ ڈاہڈے ایندے نہیرے نیچ

کتنے بھولے ہین طبیب زمانے دے
ماہڑے دل دے زخم دُکھیندے نہیرے نیچ

دینہہ ڈُبیاتے تارے گس دیاں آساں نیچ
شنگراں ہن کلاوے لیندے نہیرے نیچ

ایہہ جنگل تے کپ مکایا بے درداں
ڈُہنڈے کھل گواہی دیندے نہیرے نیچ

خاباں دی دنیاں نیچ ڈٹھے کتنے لوک
روشنیاں دے محل بنیدے انہیرے نیچ

یاد دے اتھروں بن کے ڈھلے کالی رات
غم دا حسرت راگ سُنیدے نہیرے نیچ

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

ساون

خبرے گس سمجھایا ساون
اس برہیا نیہہ آیا ساون

آساں ماہڑیاں ساڑ گیا ہے
آکھن لوک سبھایا ساون

دل دی تہرتی ساڑ کے ربا
پہٹکھدا بے پرواہیا ساون

ٹیپا ٹیپا ہجر توہڑے بچ
کتنی وار کہمایا ساون

اج دے دل مچ باٹے ہوگئے
موڑیں فر خدایا ساون

یاد توہڑی بچ اکھیاں حسرت
ساری عمر برہایا ساون

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

موبائل فون

دِکھو چیز نویں ہک آئی
ہر پاسے ہک رونق لائی
ٹیں ٹیں ٹوں ٹوں آون لگا
سنگی ہتھ ہلاون لگا
کناں کو ہتھ لاون لگا
شروع ہوگئی کن پکڑائی
دِکھو چیز نویں ہک آئی
ہر پاسے ہک رونق لائی
سبھاں دا ایہہ کم بناوے
منٹاں نچ پیغام پہچاوے
وچھڑے دے کئی وار ملاوے
سائینس نے سوغات بنائی
دِکھو چیز نویں ہک آئی
ہر پاسے ہک رونق لائی

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

انٹر نیٹ مُچ آوے کاری
ہر پل دی دیوے جانکاری
وٹس اپ ،فیس بُک نیاری
جے اساں سن صحیح برتائی
دِکھو چیز نویں ہک آئی

رکھن کجھ تعویز بنا کے
کجھ چنتے دا بھار بدھا کے
کجھ تے رکھن سینے لاکے
خاصی اسدی قدر بدھائی
دِکھو چیز نویں ہک آئی
ہر پاسے ہک رونق لائی

سِر تے مُچ نہ چاہڑو یارو
موہنڈیاں تھیں ہن لاہڑو یارو
اکھیاں مچ نہ ساڑو یارو
کھا گیسی ایہہ گُل کمائی
دِکھو چیز نویں ہک آئی
ہر پاسے ہک رونق لائی

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

خوف

بستی دے ہر پتھر تھیں ڈر لگدا ہے
کہر بچ ہی اپنے کہر تھیں ڈر لگدا ہے

اپنی عزّت کس جائی محفوظ رکھاں
ہر محافظ راہبر تھیں ڈر لگدا ہے

انساناں دے سائے تھیں اج ڈردے لوک
نقلی جبھی خنجر تھیں ڈر لگدا ہے

بستی اپنی شہرِ خموشاں دِسدی ہے
صبح شام تہ دیگر تھیں ڈر لگدا ہے

دینہہ دوپہری پھردے ڈاکو چور اِتھے
ہر ڈالی ہر پتّر تھیں ڈر لگدا ہے

شور کُکارا ہور تُہوائی ہر پل دی
حسرتؔ ایسے منظر تھیں ڈر لگدا ہے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

بہاراں

فر چھیڑن دل دے تار بہاراں مُڑ آئیاں
بن بوٹے ہین گلزار بہارں مُڑ آئیاں

کجھ ڈھونڈدی پھردی خوشبو پھلاں دی
کنیاں بھُل گئیں قول قرار بہاراں مُڑ آئیاں

اج پھور، پپیہے، کوئل ڈالی ڈالی تے
پئے کوکن وارووار بہاراں مُڑآئیاں

دِکھ ہر پاسے ہے اجکل مستی پھلاں دی
مُڑ آ کشمیر ہک وار بہاراں مُڑ آئیاں

ایہہ نیلے نیلے تلے مستی چھمراں دی
دو کنہڑیاں غم بسار بہاراں مُڑ آیاں

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

کیئیاں ڈھلدے اتھروں اُچے اُچے شنگراں دے
کجھ کر توں سوچ وچار بہاراں مُڑ آئیاں

ایہہ گس دی خاطر باغ باغیچے سجے ہین
کد ایسی اوہ دلدار بہاراں مڑ آئیاں

میں ڈُکھڑے بھر کے چنہو لی اس دے راہ تکاں
مُڑ آیا نیہہ غم خوار بہاراں مُڑ آئیاں

کجھ آکھن ہر پاسے ہے میلہ خوشیاں دا
ہک درد پھرے لاچار بہاراں مُڑ آئیاں

کوئی سدا بہار توں حسرت بوٹا لاویں تاں
ایہہ زندگی ہے دن چار بہاراں مُڑ آئیاں

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

گل بہاراں دی

تہرتی ہے سبزہ زار بہاراں دی گل کراں
آئی ہے فر بہار بہاراں دی گل کراں

شنگراں تہ چھمراں دی رونق بسار کے
نادان ہاں میں شہر بازاراں دی گل کراں

خوشبو تہ رنگ امن دے سارے بٹا کہناں
نفرت حسد کو چھوڑ کے پیاراں دی گل کراں

موسم اُنہاں دی سوچ دا کشمیر دی طراں
فر کے مثال دے کے میں یاراں دی گل کراں

درداں دی چانئی بچ خوشیاں نہوال کے
آہجر بچ تڑفدے بیماراں دی گل کراں

رنگاں پہینگ پیچ گئی گس دی نظر لگی
دہس ہور کہیڑے ہار سنگاراں دی گل کراں

کھلدے پھلاں دا جس کو دِتا فریب میں
اوہ آکھدا ہے سڑدے چناراں دی گل کراں

پردیسیا وطن کو پھیراتہ ماردا حسرت
پرانے در تہ دیواراں دی گل کراں

حرص دے شہر بسا کے تکو کے لبھیا
اُچے محل بنا کے تکو کے لبھیا
اِیہہ دُنیا دہس کِس سُن پوری کیتی ہے
اِس جائی دِل لا کے تکو کے لبھیا

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

کشمیر

آسجناں کشمیر دھساں میں
خاباں دی تعبیر دھساں میں
مستی آپ بہاراں لائی
رونق ڈالی ڈالی آئی
سوہنی دی تصویر دھساں میں
آسجناں کشمیر دھساں میں
پنچھی پھوراں نغمے لائے
کُکو بھی کجھ راگ سنائے
دل اپنا دل گیر دھساں میں
آسنجاں کشمیر دھساں میں
بھرجاں نگیاں نگیاں ملیاں
ریوڑاں وانگ سپائیاں کھلیاں
پھلاں دی چنگیر دھساں میں
آسجناں کشمیر دھساں میں
شنگراں شنگراں ماہلاں ماہلاں
اُچیاں اُچیاں پیر پنچالاں

رانجھے دے سنگ ہیر دہساں میں
آسجناں کشمیر دہساں میں

مٹی دا ہر ذرّہ پیارا
چپہ چپہ خاص نیارا
لوک بھی شکر شیر دہساں میں
آسجناں کشمیر دہساں میں

صدیاں تھیں کشمیر سجھائی
رشیاں، مُنیاں آن بسائی
سوہنے پیر فقیر دہساں میں
آسجناں کشمیر دہساں میں

پھلاں پہیڑیاں چہکھڑاں لکیاں
خبرے گس دیاں نظراں لکیاں
کلیاں لیرو لیر دہساں میں
آسجناں کشمیر دہساں میں

ندیاں بگیاں برفاں گلیاں
اج تک توہڑے رستے کھلیاں
حسرتؔ دل کو چیر دہساں میں
آ سجناں کشمیر دہساں میں

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

شاخِ دل

بڑے ارماناں نال ہک ڈالی
خونِ جگر دے دے کے پالی
چئہولے چئہکھڑ بچ سمھالی
آخر آپے پئہن گیا مالی

ڈاھڈی مِنّت عرضی کیتی
ظالم اپنی مرضی کیتی

پھل کھلنے تھیں پہلاں سُکے
پتر پیلے ہوکے مُکے
ڈاکو دل دے نیڑے ڈُھکے
مُچ رُکائے پر نہ رُکے

شاخِ دل تروڑ کے کھٹیا
کھلدے پھل مروڑ کے کھٹیا

CC-0. Sardool Sidhu Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

حقیقت

کھوج جس دی بچ حیاتی تڑفدی
سینے بچ چھپی بصیرت سہکدی
تاریاں دی لوئی جس کو لوڑداں
چانن بچ جس کو اکثر تک رہئیاں
سحر گیاں دے چُھس مہسے بچ لوڑداں
شام دے انہیر اں کو کھوجداں
بانگ دی آواز جس کو ٹہکا کدی
اوہ حقیقت جان کے میں بھُل گیاں
اوہ حقیقت تہ ماہڑے سینے لبسے۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

بج

کالے چہڑے دا کالا غُبار
مغرب دی طرفوں سینہ تن کے چڑہیا
لوک پکے کہراں دا ہر نس گئے
حیوان پکھنوں کیڑے مکوڑے
اپنے اپنے ڈیرے پہچے
ہر پاسے خاموشی چھا گئی
بس ویرانے بولدے رہے۔۔۔۔۔

.....

اِتنے بج بج کڑکی
زمیں کمن لگی۔۔۔۔۔۔
اسمان کہر کن لگا
بج نچدی گئی، کُد دی گئی
اُس دے اگے کجھ نہ آیا
بس غریب دی چُہگی۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

عشق

سحرگی دے اتھرواں بچ چھپیار ہندا ہے
سجدے دی تڑپ بچ محسوس ہوندا ہے
نمرود دے چخے بچ چھالاں ماردا ہے
مچھی دے ٹہڈے بچ بولدا ہے

ابراھیمؑ دے دلے بچ
اِسماعیلؑ دے سینے بچ
موسیٰؑ دے جلال بچ
بلالؓ دی بانگ بچ

بدرو حنین دے معرکے بچ
کربلا دے میدان بچ
حسینؓ دے سجدے بچ
مسجد دے ممبر بچ

تسبیح دی پکار بچ
اقبالؔ دے کلام بچ

ایہہ کے بولدا ہے ؟
ایہہ تے عشق ہے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

سوچ

میں نت سوچدار ہنداہاں
ایہہ ہیرا پھیری دنیاں دی
اکھیاں دے اتھروں دل دے ہاڑے
کیسی عجب کہانی ہے
اپنے اتھروں پی کے جینا
ہے دستور زمانے دا'

.....

ہر پاسے نفسو نفسی ہے
ہور کتنی بے پرواہی ہے
ہن جینا کتنا مہنگا ہے
پر موت تہ کافی سستی ہے
پر اِتنا کجھ کنیاں ہوندا ہے
میں نت سوچدار ہنداہاں۔۔۔۔۔۔

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

تنہائی

ہر پاسے نہیر اہوندا ہے
ہر طرف خاموشی ہوندی ہے
لگدا ہے چواں طرفاں تھیں فریاد کجھ ایندی رہندی ہے
جد زور ہوا دا چلدا ہے
پھلاں دے اتھروں کردے ہین
چن تارے چُپ ہو جاندے ہین
فر تہرتی بھی سچ جاندی ہے
میں اکھیاں جد بند کرداہاں ہک وحشت جئی آ گیندی ہے
میں دل دی تہڑکن سُندا ہاں فر سارے خاب تڑفدے ہین
احساس دی سولی میں چڑھ کے فر اپنے جسم تھیں ڈردا ہاں

میں کیہلا بس رہ جاندا ہاں
ہک تنہائی رہ جاندی ہے۔۔۔۔۔۔۔

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

شجاعت

آذر دے بُت پُہندی ہے
ابوجہل کولکار دی ہے
کعبے کو بُتاں تھیں پاک کردی ہے
ابوسفیان کو مات دیندی ہے
بدر بچ دُشمناں دے لشکر کپدی ہے
کربلا بچ یزیداں نال ٹکر کہندی ہے
کدے ایوبی بن کے بیت المقدس بچ بانگ دیندی ہے
کدے طارق دے سینے بچ ہسپانیہ اُتے گجدی ہے

شجاعت.....
باطل دے انہیر بچ حق داسویر کردی ہے
ہر دور بچ باطل دے ٹہا کے ٹہیر کردی ہے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

پنجرہ

لوہے دیاں سلاخاں دا ہک مظبوط پنجرہ
شہر دے چوراہے اُتے ٹنگیا دا۔۔۔
ایہہ قید خانہ بھی نیہہ
آشیانہ بھی نیہہ
ایہہ صیاد دی چال ہے۔۔۔۔جال ہے

جی کردے اس کو چکنا چور کر کے نکل گچھاں
دور دور ہوا بچ اُڈر گچھاں۔۔۔۔
پر نیہہ۔۔۔
ایہہ پنجرہ تے ٹُٹنے والا نیہہ
کیاں سر اپنا زخمی کراں؟؟؟؟
کے پنجرے کو ٹکراں ماراں۔۔۔۔۔۔

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

جے وس ہوندا

میں دینہیے کو مُٹھی بچ بند کر کہندا
چنے دا متھا چُم کہندا
تاریاں کو چھوہو لی بھر کہندا
پھلاں کو موسماں دی قید تھیں آزاد کردا

بچپن موڑ آندا
جوانی کو نہ جُلن دیندا
بُڈھیمیں کو نہ این دیندا

ساہواں کو جسم دے پنجرے بچ قید رکھدا
مگر۔۔۔۔۔۔۔۔
ایہہ سارا کجھ تاں ہوندا جے ماہڑے وس ہوندا

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

سوٹھے

دور بستی تھیں مُچ دور
پہاڑاں دی چھوٹل بچ
ماہلی دے میدانے بچھکار
دوسوہنے جیئے پھل ہک دوئے نال گوشے کردے آسے
چانی دی ٹھنڈی رات تہ ہوادے چھکھڑ دواں کوٹھہلدے آسے

یارا۔۔ بڑی تیز چھکھڑ ہے جدوں تھیں ساون مُکیا
ماہڑادل تے ڈردا ہے۔ کُرے شر دنہ آ گچھے۔۔۔۔۔۔
آجُلاں۔۔۔۔ آجُلاں دور ہوانال اُڈر گچھاں
کائنات بچ گُم ہو جاواں
چھکھڑاں تھیں اوہلے
شنگراں تھیں دور
چھڑے تھیں بھی چھپ گچھاں
نس گچھاں۔۔۔۔
اِس تھیں پہلے کہ شر دآجُلے۔۔۔۔۔

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

اڑیاں

کتنے ارمان پورے ہونے دے جتن بچ
شام سویرے۔۔
بہار خزاں بچ۔۔۔
غم دی رُتاں بچ۔۔۔
خوشیاں دے موقعے تے
دلے دے نیڑے ٹُہک ٹُہک اجدے۔۔۔
چھٹ گھڑیاں بھی جین نہ دیندے۔۔
سُکھ داساہ نہ کنہن دیندے
نیلے کُھلے اسمانے اُتے چڑکالے چنہڑ نالوں
گسے نیلے سَرے بچ ڈُبدے دیہنے نالوں
کدے رُسدے کدے ہسدے
نِکیاں نالوں اڑیاں کردے۔۔۔۔۔

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

گوڑے ہاسے

رُتاں دی ادلا بدلی بچ
تُہپ تہ چھاں دی عجیب کھیڈ ہوندی رہی
پھلاں کو کدے تیز چنہکھڑ دے ٹھہلے لگے
کدے تتی تُہپ نے ساڑیا
کدے آہلنے دا تیلا تیلا اُڈر گیا
تہ کدے گسے غریب دی چنہگی تے بج کڑکی
سیلاباں نے بستی ڈبودِتی۔۔۔
کہر پٹ سٹے۔۔
پُل تہ شڑک رُہڑ گئے۔۔۔
فر بھی کجھ چہرے دوروں دوروں دِکھ کے مسکاندے آسے
دنیاں دی ہر شے نالوں ایہہ ہاسے بھی۔۔۔۔
گوڑے آسے۔۔۔۔

CC-0. Kashmir Research Institute. Digitized by eGangotri

تبدیلی

شیشے چکنا چورتہ توہڑے ہتھ زخمی
کتنا بے پرواہ ہیں بدلیا بدلیا ہیں
میں بھی ہن تے شیشیاں دے بچ رہساں نہ
توں بھی کاروبار نہ کرسیں پتھراں دا
ماضی دی ہک چادر ٹہک کے جے سوچاں
اپنا آپ تہ ہولا لگدا ہے۔۔۔۔

پرایہہ گل سوچ کے اکثر سوٹھے کرداہاں
فطرت دا نظام ہی ادلا بدلی ہے
فرایہہ گل بھی اتنی اوکھی نیہہ۔۔

میں ہن میں نہ۔۔۔۔۔۔۔توں بھی توں نیہہ

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

عید

مل کے فر خوشیاں مناواں عید مُڑ کے آ گئی
دل دی نگری فر بساواں عید مُڑ کے آ گئی
حسد کو ہن دور کر خود غرضیاں کو دور کر
نفرتاں دے محل کو فر پہن کے چکنا چور کر
خلق دی خدمت دے جذبے تھیں توں دل پُر نور کر
عید آکھے پیار سنگ اس جگ کو فر پُہر پُہور کر
امن دے کجھ کہر بناواں عید مُڑ کے آ گئی
دل دی نگری فر بساواں عید مُڑ کے آ گئی
فر گسے معصوم دے اتھروں نہ ڈھولیں دوستا
فر گسے محتاج کو رستے نہ رولیں دوستا
فرتوں اپنی، میں، دے بچ ڈُبکے نہ بولیں دوستا
لالچاں بچ رشتیاں کو فر نہ تولیں دوستا
بیر سارے آمٹاواں عید مُڑ کے آ گئی
دل دی نگری فر بساواں عید مُڑ کے آ گئی

CC-0. Kashmir Research Institute. Digitized by eGangotri

فر گسے محتاج دی خوشیاں بنڈا کے دِکھ کنہنیں
موہنڈیاں تے درددا ہک بھار چا کے دِکھ کنہنیں
اپنی خوشیاں دردمنداں تے کنہما کے دِکھ کنہنیں
بے کساں کو بھی توں اج سینے تے لا کے دِکھ کنہنیں

حسرتا خوشیاں مناواں عید مُڑ کے آگئی
دل دی نگری فر بساواں عید مُڑ کے آگئی

مُکو احساس دی دولت عطا کر
ماہڑی سوچاں کو بھی رُفعت عطا کر
خدا یا دِل منوّر کر دے ماہڑا
مُکو عرفان دی نعمت عطا کر

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

مڑتے آؤ

فر خوشیاں دی رُت مُڑ آئی
ہاسا چہرے چہرے کھنڈیا
فر بھی کوئی مایوسی شائد
دل دے بُہڑے پھردی رہسی

اتھروں بھی کجھ ڈھلکے ہوسن
درد بھی کجھ نروئے ہوسن

چھپ چھپ کے کجھ روندے ہوسن
لوکاں باندے ہسدے ہوسن

اج بھی پیر کنہاں نیہہ آئے
بُہڑے اج بھی خالی وسدے

اج بھی پیارے خبرے کُتھے
اج بھی ہجر دی کندھ ہے اُچی

CC-0. Kashmir Research Institute. Srinagar. Digitized by eGangotri

سارے دین آوازاں رل کے
زنجیراں کو توڑ کے آؤ

پردیساں کو چھوڑ کے آؤ
کندھاں پُہن تروڑ کے آؤ
آؤ مُڑ کے عید آئی ہے۔۔۔۔۔

قطعہ

سو گلاں ہک رات بے چاری کے کرسی
چاڑی رُت گل بات بے چاری کے کرسی
دِکھ کے رنگ حالات ماہڑے کے پچھدے ہو
اس تھیں بدھ حالات بے چاری کے کرسی

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

دِل

بھانویں ہک مدھم جئی آواز ہے
اِس دے اندر زندگی دا ساز ہے

کائنات اندر اُڈری ماردا
بن پراں اُڈدا ہے ایسا باز ہے

سینے بچ ایہہ خوندا لُتھڑا دہسے
عرش تک اسدی پہچ پرواز ہے

دوا حرفاں نال بندا ہے مگر
اس دے اندر دو جہاں داراز ہے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

کجھ نہ رہسی

میں تہ ہاں نظراں تھیں چھڑیا
چکنا چور ہاں شیشے نالوں
لیکن۔۔۔۔۔۔
سوچ کے دہس توں مُکو
توہڑیاں ایہہ نظراں نہ رہسن
نہ ایہہ حسن جمال بھی بچسی
نہ ہی جاہ جلال بھی ہوسی
میں تہ اُس دن دا مٹی ہاں
مٹی ہو کے مٹی رہساں
پہلے بھی افسوس نہ آسا۔ فر بھی کجھ افسوس نہ ہوسی
مگر۔۔۔۔۔۔۔
توہڑی ایہہ چوٹھی جئی شُہرت

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

عارضی رفعت عارضی عزّت
ایہہ تو ہڑیاں شیشے دیاں کندھاں
ہک دن چکنا چورتے ہوسن
دائم ہے قائم ذات اُسی دی
ماہڑا تو ہڑا کجھ نہ رہسی۔۔۔۔۔

کون آئی بجلیاں کو ٹالدا
دینہہ چنّے دی گردشاں سمھالدا
کونْ نہیرے تھیں بناندا روشنی
کون کیڑا پتھرے بچ پالدا

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

سی حرفیاں

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

الف

اللہ دے واسطے آسجناں ہُن جان تے ہوٹھاں آوندی ہے
تیری دید دی نت نت آس رہندی پُہولی جند پُہلیکھے کھاوندی ہے
ہور کے دیساں تُلو یار صدقے گولی جندڑی کہُول کمُاوندی ہے
حسرتؔ جسم دے بُت بچ قید ہو کے ماہڑی زندگی مُچ پچھتاوندی ہے

ب

باجھ توہڑے غم خوار نہ ہی ہک نام تُساں دا یاد ٹہُولا
ہک نظر اساں داہر مار سجناں دُکھیا دِل ہوئے کجھ شاد ٹہُولا
نہ ہی صبح تہ شام دی خبر رہندی ہوٹھا بسدی بس فریاد ٹہُولا
حسرتؔ موڑ مہار فر طرف اُس دی اُجڑی ٹہُوک کو کر آباد ٹہُولا

ت

تار ہُن ٹُٹ گئی خوشیاں دی اساں نال رہندے نت یار اتھروں
لِسّی جائی تھیں ٹُھدا آپ پانی کدوں تک رہندے اکھاں بھار اتھروں
تُساں خوشیاں دا سنگ لوڑ کہُدا اساں دے گئے سنور سنوار اتھروں
کدوں پھیرا مارسیں جوگیا وے حسرتؔ ڈیکدا راہ کھلیار اتھروں

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

ث

ثابتی قدم فر کون رہیا جدوں عشق نے آویران کیتا
نہ ہی صبح تہ شام دی فکر رہندی آپے یار نے جد حیران کیتا
اُنہاں موت دی کوئی نہ فکر رہندی جدوں موت نے آ اعلان کیتا
توہڑے عشق دا حسرت زہر پی کے اساں وصل دا آپ سامان کیتا

ج

جد تھیں اکھیاں موڑ گیا سینے پہکھدے نت انگار غم دے
کیتے لکھاں جتن نمانیاں نے نیہہ مکدے یار امبار غم دے
توہڑے شہر دے لوک ہر روز رکھدے ماہڑے واسطے سام اخبار غم دے
صبح شام حسرت کُرلاوندا ہے سودے کیتے میں لکھ ہزار غم دے

ح

حال نہ پُچھ دیوانیاں دا صبح شام بس ذکر اذکار تیرا
جے کر رحم دی نظر نہ مارسیں توں اوڑک مر گیسی بیمار تیرا
ہُن جان بھی ہوٹھاں آ پہچی دس ہور کے کراں انتظار تیرا
ماہڑی دُکھ دی کے مجال حسرت ہک وار جے کراں دیدار تیرا

خ

خاب دے بچ دیدار دے جا کُجھ رحم تہ کر دیوانیاں تے
بھانویں سڑ کے سُرمہ ہو جاواں ہک چہلک تہ مار بندی خانیاں تے
ہاں سیاہ کار فر بھی ہاں تیرا توں تے کردا فضل بے گانیاں تے
حسرت بدل جاندی تقدیر ماہڑی ہوندی رحم دی نظر مستانیاں تے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

د

درد دا کے احوال دہساں توہڑے ہجر نے وانگ کباب کیتا
انگ انگ دے بچ ہک چھو بھ لگدی ہر انگ نے خوب جواب کیتا
نہ میں جین جُگا نہ ہی مرن جُگا توہڑے عشق نے خوب خراب کیتا
حسرت صبح تے شام کو پیندا ہاں توہڑی یاد دا کہُول شراب کیتا

ذ

ذکر توہڑا ہک چانی ہے سوہنی جان چکور قربان کردے
چھالاں مار کے عشق النمبیاں بچ عاشق ساڑ کے جان ویران کردے
کجھ جگ بچ شاہ منصور بن کے چڑھ سولیاں جگ حیران کردے
توہڑی دید دی خاطر پیار یاوے حسرت جئے نمانے ارمان کردے

ر

رحم دی نظر کر عاصیاں تے توہڑے فضل دے چرچے عام سائیاں
توہڑے در تھیں خالی نہ چھُول جُلدی پاوے فیض مخلوق تمام سائیاں
توہڑے ذکر دے بچ جے غرق ہوواں لبھے خاص سکون آرام سائیاں
میں بھی لوڑیا ہک در خاص حسرت رکھاں لکھ آساں سام سام سائیاں

ز

زباں ماہڑی کرے عاجزی سنگ توہڑے نام دا ورد تنہان سوہنا
کائنات ساری کیتی تدھ پیدا کھلا کیتا ہے آپ اسمان سوہنا
بھیجے نبی رسولؐ تُدھ دنیاں تے نالے بھجیا تُدھ قرآن سوہنا
شجر حجر کردے تسبیح حسرت توہڑے ذکر سنگ لگے جہان سوہنا

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

س

سجناں وصل دی آس اندر میں تہ خوشیاں خاص کہما بیٹھاں
ہویاں قید اس ہجر دے جال اندر مٹھا زہر فراق دا کھا بیٹھاں
صبح شام دی نہ کجھ فکر رہندی میں تہ جدوں دا اکھیاں لا بیٹھاں
اوڑک پہنچ جاسیں کچے کہڑے نالوں حسرت دلے کولکھ سمجھا بیٹھاں

ش

شمع دے جلوے کے جلوے توں تہ سڑ کے وانگ کوہ طور ہوجا
جلوہ دِکھ کے یار دے نور والا ظاہر باطن تھیں خوب پُر نور ہوجا
ایہہ شیشے دا بُت نہ رہن والا خودی پہن کے چکنا چور ہوجا
سولی چڑھ کے وانگ منصور حسرت دو جگ دے بچ مشہور ہوجا

ص

صبر دا لڑ نہ چھوڑ ہتھوں ہک دن تے بیڑا پار ہوسی
جیکر دل دا شیشہ صاف رکھیں آپے بُت دا ہار سنگار ہوسی
توہڑے دلے بچ تہڑکن ہے جسدی اوہ ہی آپ سجناں مددگار ہوسی
آپے لاسی اوہ کشتی پار حسرت بھانویں پھسی طوفان بچھکار ہوسی

ض

ضرب ہجر دی جدوں لگدی سارے خاب فر چکنا چور ہوندے
رمز عشق دی جگ نہ مول جانے عاشق چہلے دیوانے مشہور ہوندے
جہڑے یار دے رنگ بچ رنگ جاندے نقلی رنگاں تھیں بچ اوہ دور ہوندے
عاشق عشق حقیقی بچ سڑ حسرت آخر کار فر مثل کوہِ طور ہوندے

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi. Digitized by eGangotri

ط

طلب توہڑی نِت دل اندر توہڑی دم دے نال ہے دم ٹہولا
لوکاں مال تہ زردی طلب رہندی ماہڑی زندگی بس توہڑا غم ٹہولا
توہڑی دید خاطر دل تڑفدا ہے ہون اکھیاں بھی سدا نم ٹہولا
توہڑے ہجر بچ جان مُکا چھوڑی حسرت رہیا ہے ہڈیاں چم ٹہولا

ظ

ظالماں ظلم کما نہ ہی اوڑک ظلم کو آپ زوال ہوسی
مٹ جاندا ہے اپنے آپ آخر بھانویں کتنا بہت کمال ہوسی
جنہڑ اُڈدا ہے اسمان اُتے ہک دن وانگ زمین مثال ہوسی
جدوں بجسی حشر دی صور حسرت ختم دنیاں دا جنجال ہوسی

ع

عملاں دی جے گل کریئے خالی اپنا آپ نظر آوندا ہے
کس رنگ پیشگی بچ دربار ہوسی دل بہتا ہن گھبراوندا ہے
تائب ہوجاؤ میں بخش دیساں سچا رب ایہہ خود فرماوندا ہے
نیواں ہوکے حسرت عرض کردا کیتے اپنے تے پچھتاوندا ہے

غ

غماں نے آکے نہیر کیتی گھمن گھیر بچ ڈبیا دل یارا
توہڑے ہجر نے چین قرار کھسیا بچ خاب دے آکے مِل یارا
نہ ہی ترس کیتا ماہڑے اتھرواں تے توہڑا دل ہے باٹی سِل یارا
توہڑے غم نال حسرت مرجاسی جیکر ہور کیتی کجھ ٹہُل یارا

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

ف

فکر توہڑا ماہرے روح اندر رگ رگ دے بچ تہان تیرا
نو ہنہ نو ہنہ دے بچ توں بسدا ہیں وصف خاص ہے لا مکان تیرا
تیرے حکم تے جان نثار کردے عاشق سندے جد فرمان تیرا
حسرت زمیں دے دو گز منگدا ہے فرش، کُرسی عرش اسمان تیرا

ق

قاصدا بچ دربار سوہنے ماہڑی عرض ہتھ بھن سنا جاویں
آکھیں ہجر دا روگ ستاوندا ہے آکے قول قرار نبھا جاویں
جند بچ فراق دے تڑفدی ہے سوہنے یار کو گل سمجھا جاویں
ماہڑی آس اُمید کو آن حسرت ہتھاں آپ کفنا دفنا جاویں

ک

کرم توہڑا ماہڑے حال اُتے نہ میں غیر دے طرف تہان کرساں
توہڑے نام تھیں ہر ہر ساہ واری جند جان سجناں قربان کرساں
توہڑے نام دی تسبیح گل اندر ایہہ ہی بچ حیاتی سامان کرساں
سچے نام دا ورد کما حسرت صبح شام سجرا ایمان کرساں

ل

لکھ واری قربان جاواں توہڑا نام ہے مٹھڑا شہر نالوں
توہڑے نام دی بنجلی ماردا ہاں پھراں وانگ سودائی میں ہیر نالوں
ماہڑے سر تے ہتھ ہمیش رکھیں کدے دور نہ ہوئیں دلگیر نالوں
حسرت لیکھ بچ توہڑا پد ہوئے باقی لوڑ نہ کجھ تقدیر نالوں

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

م

موڑ مہار دل جانیاں وے عمر گزری رستے رولیاں میں
توہڑی دید دی خاطر ایہہ دل تڑفے ہائے پل پل اکھیاں ڈھولیاں میں
توہڑے ملن دی تاہنگ بچ پیار یاوے گوڑی مُل نت آساں تولیاں میں
توہڑے وصل دی خاطر سائیاں وے حسرت لکھاں اُمیداں کہولیاں میں

ن

نفل نماز تہ فرض پہلے جس دن تھیں توہڑا تہیان کیتا
روزہ، حج زکواۃ نہ یاد رہیا جنّت دوزخ نہ کجھ بیان کیتا
توہڑے خوف دے نال تھر تھر کماں جدوں غور میں کھول قران کیتا
توہڑے فضل دی آس ہے بس حسرت ایہہ ہی دین تہ نال ایمان کیتا

و

وصل دی آس بچ عمر گزری کئی وار میں گھمن گھیر ڈٹھے
تہپ چھاں دی کھیڈ بچ جان مکی نت لیکھاں دے ہیر تہ پھیر ڈٹھے
غماں مار چہاتی اس دل اُتے پل پل دُکھاں دے نہیر ڈٹھے
توہڑے باہجھ ایہہ کہر ویران حسرت پہنچے شیشیاں دے بس ٹہیر ڈٹھے

ی

یاد توہڑی ماہڑی روح بنکے بسیں دل دے صاف مکان اندر
اَنَ اَقرَبُ عَلِیکَ، صاف ظاہر تُساں آپ کیتا قرآن اندر
شاہ رگ تھیں توں قریب سجناں کیاں غیراں کو آنا تہیان اندر
حسرت عاجزی نال دُعاء منگے جاواں دنیاں تھیں ایمان اندر

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

باراں ماہ

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

چیتر

چڑھدا چیتر تہ ٹھنڈ دا زور کہٕنڈا تہرتی فرہک وار جوان ہوندی
برف نس کے جنگلاں کول جُلدی زمیں سبزے نال نشان ہوندی
ہری ہوجاندی ہر ہک ڈالی جیہڑی نال خزاں بے جان ہوندی
توہڑی یاد دے بیچ بے درد حسرت ماہڑی جندڑی مچ پریشان ہوندی

بیساکھ

آیا جدوں بیساکھ بہار آئی مالک ہر ڈالی پہٕر پہٕور کیتی
پھلاں خوشبو خوب کھنڈا چھوڑی رب پہٕوراں دعاء منظور کیتی
چارے پاسے بساکھی دے خوب میلے ماہڑی زندگی ہجر رنجور کیتی
سجن ٹُر گئے بھن پہٕار حسرت نازک جند جیٔاں تندور کیتی

جیٹھ

آیا جیٹھ دا جدوں پُر جوش مہینہ پہاڑاں طرف فرلوک روان ہوئے
ہوئے فر ویرانے آباد مُڑ کے خالی کوٹھیاں نال مکان ہوئے
خوش ہوجے پنچھی گیت گاندے خوش حال حیوان انسان ہوئے
ماہڑے دلے کولگدی چہٕو بھ حسرت جد جد بھی توہڑے تہٕان ہوئے

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

ہاڑ

گرمی ہاڑ دی بہت ستاوندی ہے تُہپ ساڑ کے تہرتی لال کردی
پانی کٹھیاں دے بچ زور کردا برف گل کے خوب اُبال کردی
جیڑے ہجر دے غماں نے ساڑ سٹے رُت اُنہاں کو کے نہال کردی
حسرت مُڑ کے آ ہُن وطناں کو ہک آس نمانی سوال کردی

ساون

ساون آن کے تُہند غبار اِتھے اپنے خوب نظارے لاوندا ہے
بارش بہر دی تہرتی ٹھنڈ پیندی پل پل بچ دل پرچانودا ہے
ماہڑی اکھیاں تھیں برسات ڈُھلدی ظالم توہڑا خیال جدآوندا ہے
سنگن سہیلیاں رل مِل نال بیٹھن حسرت غم توہڑا مچ کھانودا ہے

پئھادرا

آیا پئھادرے دا جدوں دور مُڑ کے پکا تہرتی سبزہ زار ہویا
زور کہٹ گیا ہن کٹھیاں دا پانی ماہلیاں دا ٹھنڈ اٹھار ہویا
میوے باغاں دے پک تیار ہوئے ہریا حسرت سب گلزار ہویا
دیسی کون خوش خبری وصل والی سوہناں جد سمندروں پار ہویا

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

اَسّو

چن اسّو والا جدوں چڑھدا ہے رُت عجب نظارے بدلان لگی
ٹھنڈی ہوا لگی سبز ماہلیاں کو بوٹی پیلا رنگ بٹان لگی
خالی ہون لگے فر ٹھوک ٹہارے کہلی جند کجھ ہور گھبران لگی
حسرت ہوگئی ہن اُجاڑ بستی توہڑی یاد بے درد ستان لگی

کتک

رُت کتک دی مُچ اُداس ہوندی زور مُکدا پتراں ڈالیاں دا
سبزہ سڑ کے تہرتی لال ہوندی پیلا رنگ بن بوٹیاں ماہلیاں دا
اُڈ جاندے پردیس دے پکھنوں بھی دہساں رنگ کے بہکاں خالیاں دا
حسرت خاب سارے چکنا چور ہوئے کوئی مُل نیہہ آساں پالیاں دا

منگھر

منگھر آن کے چھٹی نے زور کیتا کمن بوٹے انسان حیوان اج کل
مُڑ آیا ہے کالا سیال لوکو کیتے ٹھنڈ نے سب پریشان اج کل
دینہہ پل پل مُنھ چھپا کہندا لوک جمع کردے سامان اج کل
ایسی کدوں حسرت سوہنی بہار مُڑ کے دل بسدے مچ ارمان اج کل

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

پوہ

نہیرا پوہ دا کورا ٹھنڈ نالے راتاں کالیاں لمیاں آجاون
برف آن کے ڈیرا فر لاندی ٹھنڈ دِکھ کے سب کنہبرا جاون
اندر کنہبر اں دے خلقت قید ہوندی چٹی برف تھیں کجھ شرما جاون
بندی خانے بچ ہجر دے قید حسرتؔ کوئی متھے دے لیکھ از ما جاون

مانھ

چڑھیا مانھ تے بہر دی برف زیادہ ہر چیز بچ چہُول چھپا چھوڑی
بھا ر لدیا بوٹیاں ہور زیادہ چٹی چادر ہر چیز تے ڈھا چھوڑی
ٹرن پھرن بھی ہویا بہت مشکل جند قید دے بچ کنہبرا چھوڑی
ایسی فرحسرتؔ کدے بہار مُڑ کے توہرے ملن دی آس سمجھا چھوڑی

پھگن

پھگن آوندا بہار دی آس مُڑدی تھوڑا کنہٹ برف دا انبار ہوندا
لوک کوٹھیاں چڑھ کے کھیڈ کھیڈن خوشی مستی دا ظہار ہوندا
لاغر تن بچ تھوڑی جان ایندی مٹھی تتہپ تہ کنہٹ غبار ہوندا
جھولی خوشیاں بھردا میں حسرتؔ جے کر یار سوہنا وفا دار ہوندا

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

گیتاں

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

مُڑ آجا سجناں وے تک حال نمانے دا
ہک تہ جدائی ہے دوئے ہاسا زمانے دا

اکھیاں تھک گئیاں تک تک کے راہواں کو
گس کو راز دہساں اس درد نمانے دا

اوہ زخماں لاٹریا فر حال بھی نیہہ پچھیا
میں درد سمھال کیہدا اس یار ایانے دا

بچ پردیساں دے جینواں بھی تہ کے جینواں
دہس کے اتبار کراں اس شہر بے گانے دا

کے حال سناواں میں دل غم بچ ڈُبیا ہے
کجھ درد نواں حسرت کجھ زخم پرانے دا

مُر آجا سجناں وے تک حال نمانے دا
ہک تہ جدائی ہے دوئے ہاسا زمانے دا

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

چناں ٹہوکاں آ ہک واری
ٹہوک اساں دی بہت پیاری
------چناں ٹہوکاں آ

چناں چھمر پئے گاون
ماہڑے دل دے درد جگاون
-----چناں ٹہوکاں آ

چناں اینگے دے پھل کھلے
وچھڑے مُڑ کدے نہ ملے
-----چناں ٹہوکاں آ

چناں پکھنوں گیت سناون
مُٹے دل دے تار ہلاون
-----چناں ٹہو کاں آ

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

چناں دینہہ چڑھیا ہے چوٹی
توہڑی نیت ہے شائد کھوٹی

-----چناں ٹہوکاں آ

چناں ایہہ رُت مڑ نہ ایسی
سدا نہ حسرت گیت سنیسی

-----چناں ٹہوکاں آ

ماہڑے ہی سائے تھیں مُکو تہ نہ جدا رکھو
ایہہ گل ضرور ہے دوگز دا فاصلہ رکھو
جے گل بھی لگنا اگر موت ہے تے زندگی کے ہے
خلوص دِل تھیں تہ سینے تھیں رابطہ رکھو

CC-0. Mumukshu Bhawan Varanasi Collection. Digitized by eGangotri

جہلم دے پانیاں وے لاسیں کدوں پار نی
دل دیاں تاہنگاں سبے رہ گئیاں اُدھار نی

تُسدے وچھوڑے چناں جین دانیہہ چھوڑ دے
اکھیاں نمانیاں دے اتھروں نچوڑ دے

ہک جند کہلی ہے تہ دُکھ وے ہزار نی
دل دیاں تاہنگاں سبے رہ گئیاں اُدھار نی

تک تک حال ماہڑا لوک پئے ہسدے
ہسدے نمانی کولوں دور دور نسدے

دہس آکے جگ اُتے کون غم خوار نی
دل دیاں تاہنگاں سبے رہ گئیاں اُدھار نی

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

سینے نال لا کہناں توہڑیاں نشانیاں
کجھ ماہڑے کول نیہہ وے دلے دیا جانیاں

کُتھو منگ آنا حسرت دلے دا قرار نی
دل دیاں تاہنگاں سبے رہ گئیاں اُدھار نی

اپنے غم دی قید تھیں نکل کم کِسے دے آیا کر
لوکاں واسطے ٹہونڈ خوشی کو اپنی فکر پہلایا کر
ہک دوئے تھیں کھس کے کھینا عادت ہے حیوانی
پیار تہ ہمدردی دا جذبہ ہوراں کو سمجھایا کر

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

دیس توہڑے میں آساں سجناں
دُکھڑے آپ سناساں سجناں

توہڑیاں تاہنگاں رکھاں دل بچ
بسن آساں لکھاں دل بچ

کُل ارمان کہیماساں سجناں
دُکھڑے آپ سناساں سجناں

اس پاسے بھی موڑ مہاراں
پنجرے کول بھی آن بہاراں

رستے بانجھل ڈھاساں سجناں
دُکھڑے آپ سنا ساں سجناں

توں خوش قسمت دیساں والا
میں دُکھیا پردیساں والا
کدتک پریت نبھاساں سجناں

دُکھڑے آپ سناساں سجناں
دیس توہڑے میں آساں سجناں

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

آسجناں ایہہ ٹہوکاں ٹہارے یاد کرن
ماہلیاں دے اوہ رستے بھی فریاد کرن

اوہ چھم چھم فر ساون والا مُڑ آیا
مدتاں تھیں پردیسی پھیرا نیہہ لایا

چھٹ گھڑی پردیسی کنہر آباد کرن
آسجناں ایہہ ٹہوکاں ٹہارے یاد کرن

ستھرے دے قالین اُتے خوش رہندے ساں
دودھ، ملائیاں، مکھن چُوری کھیندے ساں

پل پل مکو خیال توہڑے ناشاد کرن
آسجناں ایہہ ٹہوکاں ٹہارے یاد کرن

دور دلے تھیں گیا ہن ویلا خوشیاں دا
گزر گیا ہن حسرت میلہ خوشیاں دا

دل دیاں آساں روون تہ فریاد کرن
آسجناں ایہہ ٹہوکاں ٹہارے یاد کرن

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

قطعات

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

سحرگی کو پئی لوڑے غم دی ماری رات
خوشیاں دی فر دے گچھ ہک اُدھاری رات
جس نگری بچ دینہہ دوپہری نہیرا ہے
شرم کے اُس تھیں چھپدی رہی بے چاری رات

☆

فر راہ توہڑے تھیں یاد دی سوغات کہن جُلاں
ساون بچ اتھرواں دی برسات کہن جُلاں
ہن تہ خوشی دا چھاڑ بھی دل کول نہ رہیا
تُہکھدی جئی غماں دی ہک رات کہن جُلاں

☆

چار دناں دی گل دا رونا کے روسیں
دو پل دی محفل دا رونا کے روسیں
ایہہ دنیاں تہ ساری مُچ بے چاری ہے
توں اپنی مشکل دا رونا کے روسیں

☆

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

زندگی دے خواب دی تعبیر دِکھ
اپنی زُہدی دی کدے تاثیر دِکھ
کِتنا سوہنّا شہر بسدا دوستا
اپنے ہتھّاں دی کوئی تعمیر دِکھ

☆☆

فر کدے نہ چھیڑیں پُلیاں یاداں کو
زخم پرانے صدقے ہور دُکھائیں نہ
ماہڑے لیکھاں دی اوہ رات کلکھی نہ مُکسی
توں سحرگی دے گیت سناندا آئیں نہ

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri

عبدالمجید حسرتؔ بہ یک وقت ہک نقاد، محقق، ترجمہ نگار، افسانہ نگار ہور بہترین شاعر ہین۔ اوہ کیہاں زباناں بچ لکھنے ہین ہور نویں نسل نیاں لکھاڑیاں بچ حسرتؔ ہک نمایاں ناں ہے۔ جس سُن اپنی محنت لگن نے نالؔ نالؔ اپنیاں معیاری لکھتاں نے ذریعے تاولیاں ہی ادبی ذوق وشوق رکھنے والیاں نیاں دِلاں بچ اپنی جگہ بنائی۔ حسرتؔ سُن ویلے کویلے معاشرے بچ رونما ہون والیاں تبدیلیاں کی مدِ نظر رکھ کے اپنے تجربے تہ مشاہدے نی بُنیاد اُپر اپنے قلم نے ذریعے لوکاں نیاں [illegible] نی اپنیاں شعراں بچ پہنچالیا۔ حسرت ناظر زِ تحریر بغیر کسے ابہام دے بالکل [illegible] قاری کو اے چھکدا ہے۔ اوہ پہانویں نثر ہوئے یا نظم اُنھاں [illegible] تحریراں [illegible] چھلکدی ہے۔ اُنھاں نے شعراں گی [illegible] ہک دِل تہڑکدا ہے جہڑا ہر ویلے انسانیت نی بقا اے

رَت بِرِی اِس گھومنا [illegible]

میں چہلیا انسان دی [illegible]

منیا کہ اِس نوجوان قلم کار کی علمی ادبی دُنیا بچ [illegible] کافی پینڈا طے کرنا ہے۔ پن اِس نے ذوق تہ شوق کی تکدیاں ایہہ آکھنا مناسب رہسی کہ ہک تہاڑے اوہ ضرور اِس منزل تکر پچ جاسی گا جس نی ساریاں کی اُڈیک رہنی ہے۔ اُنھاں نا ایہہ شعری مجموعہ "پہئل پہئلیکھے" بلاشک پہاڑی ادب بچ ہک گراں قدر اضافہ ہے۔

پرویز مانوس

CC-0. Kashmir Research Institute, Srinagar. Digitized by eGangotri